

Dijital Kamusal Alanda Türkiye'nin İlk İklim Kanunu'na Tepkiler: Sosyal Psikolojik Bir Analiz

1.Mehmet Karasu¹

Özet

Bu çalışma, Türkiye'nin ilk İklim Kanunu'na yönelik çevrim içi tepkileri inceleyerek, iklim politikalarının toplumsal kabulünü şekillendiren sosyal psikolojik dinamikleri keşfetmeyi amaçlamaktadır. Nitel araştırma deseni kapsamında, Türkiye'nin ilk iklim yasasına ilişkin resmi paylaşımların altına gelen X platformundaki 769 kullanıcı yorumu toplanmış ve tematik analizle incelenmiştir. Bulgular, sosyal medya tepkilerinin üç ana temada şekillendiğini göstermektedir: (1) Küresel ve Ulusal Adaletsizlik: Kullanıcılar, uluslararası düzeyde büyük emisyon üreticilerinin sorumluluk üstlenmemesine karşı Türkiye'nin yükümlülük altına girmesini haksız bulmakta ve ulusal düzeyde demokratik katılım eksikliği vurgusuyla yasa sürecinin meşruiyetini sorgulamaktadır. (2) Politik Güvensizlik: Devletin çevre politikalarına duyulan güvensizlik, geçmiş uygulamaların tutarsızlığı ve siyasal aktörlerin söylem-eylem çelişkileri, yasanın eleştirisini besleyen bir dinamik olarak öne çıkmaktadır. (3) Komplo Anlatıları, Dini ve Duygusal Tepkiler: İklim Kanunu, dış güçler, küresel elitler ve "şeytani sistem" üzerinden tehdit olarak algılanmakta; dini ve ahlaki referanslarla desteklenen reddiye ve korkular, toplumsal tepkilerin şekillenmesinde öne çıkmaktadır. Araştırma, dijital kamusal alanda İklim Kanunu tartışmalarının, rasyonel çevresel ve ekonomik gerekçelerden ziyade adalet, politik güven ve kültürel inanç eksenlerinde biçimlendiğini ortaya koymaktadır. Bu bulgular, iklim politikalarının toplumsal meşruiyetini artırmak için şeffaflık, politik güven inşası ve iletişim stratejilerinin önemini vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: İklim kanunu, iklim politikası, adalet, politik güven, komplo anlatıları.

Reactions to Türkiye's First Climate Law in the Digital Public Space: A Social Psychological Analysis

Abstract

This study aims to explore the social psychological dynamics shaping the public acceptance of climate policies by examining online reactions to Türkiye's first Climate Law. Within a qualitative research design, 769 user comments posted under official announcements on the X platform were collected and analyzed through thematic analysis. The findings show that social media reactions cluster around three main themes: (1) Global and National Injustice: Users perceive it as unfair that Türkiye is taking on obligations while major global emitters remain unaccountable, and they question the legitimacy of the law due to a perceived lack of democratic participation. (2) Political Distrust: Skepticism toward the government's environmental policies, inconsistencies in past actions, and discrepancies between political rhetoric and behavior emerge as key sources of criticism. (3) Conspiracy Narratives, Religious and Emotional Reactions: The Climate Law is framed as a threat associated with foreign powers, global elites, or a "satanic system," with rejection and fear often grounded in religious and moral references. The study demonstrates that discussions of the Climate Law in the digital public space are shaped less by rational environmental or economic reasoning and more by perceptions of justice, political trust, and cultural beliefs. These findings highlight the importance of transparency, political trust-building, and strategic communication in enhancing the social legitimacy of climate policies.

Keywords: Climate law, climate policy, justice, political trust, conspiracy narratives.

Başvuru/Submitted: 15/01/2026

Kabul/Accepted: 04/02/2026

Yayın/Online Published: 24/02/2026

Atıf/Citation:Karasu, M. (2026). Dijital kamusal alanda Türkiye'nin ilk iklim kanunu'na tepkiler:

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van, Türkiye, karasumehmet@yyu.edu.tr.

Yazar Notu: Bu çalışmanın erken versiyonu, 9-11 Ekim 2025 tarihlerinde Çanakkale'de gerçekleştirilen X. Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Kongresi'nde (INSAC-2025) sözlü bildiri olarak sunulmuş ve yalnızca özet kitapçığında "İklim Politikalarının Sosyal Psikolojisi: Türkiye'nin İlk İklim Kanunu'na Yönelik Çevrim İçi Tepkilerin Tematik Analizi" başlığıyla yayımlanmıştır. Bu makale, ilgili bildirinin genişletilmiş ve güncellenmiş versiyonudur.

Sosyal psikolojik bir analiz. *Psikolojik Araştırma Perspektifleri Dergisi*, 3(1), 131-182
<https://doi.org/10.5281/zenodo.18669913>

İklim değişikliği, en temelde insan faaliyetlerinden kaynaklanan sera gazı emisyonlarının neden olduğu gezegenin uzun vadeli sıcaklık dengesindeki bozulma olarak tanımlanabilir. Ancak bu olgu yalnızca fiziksel bir süreç değil canlı çeşitliliğinin kaybı, ekosistemin zayıflaması ve toplumsal kırılganlıkların artmasıyla iç içe geçmiş çok boyutlu bir krizdir (Weiskopf ve ark., 2020). Küresel iklim değişikliğinin sonuçları; gıda güvenliği, su kaynakları, kamu sağlığı, göç dinamikleri ve ekonomik istikrar üzerinde yıkıcı etkiler doğurarak varoluşsal bir tehdit niteliği kazanmıştır (IPCC, 2014). Bu nedenle iklim değişikliği, yalnızca çevreyle ilgili bilimlerin değil aynı zamanda sosyal psikoloji, hukuk, ekonomi ve siyaset bilimi gibi disiplinlerin ortak müdahalesini gerektiren bütünsel bir sorun olarak ele alınmalıdır.

İklim değişikliğiyle mücadelede hukukun işlevi, temelde kolektif eylem ikileminin aşılmasına katkı sunmasında yatmaktadır. Bu ikilem, tüm aktörlerin (devletler, şirketler ya da bireyler) ortak yarar için iş birliği yapmasının zorunlu olmasına rağmen, her birinin kısa vadeli çıkarları doğrultusunda sorumluluk üstlenmekten kaçınma eğilimi göstermesiyle ilgilidir. Hukuki düzenlemeler, bağlayıcı normlar ve yaptırım mekanizmaları aracılığıyla bu yapısal engeli bertaraf ederek, iklim politikalarının hayata geçirilmesini mümkün kılmakta; ayrıca, çevresel maliyet ve faydaların toplumsal gruplar arasında adil bir biçimde dağıtılmasını sağlayarak meşruiyet ve etkinlik boyutlarını güçlendirmektedir. Bu bağlamda etkili bir iklim yasası, yalnızca çevreyi korumakla kalmaz; Paris Anlaşması gibi uluslararası düzenlemelerle uyumlu ulusal stratejiler üretebilir, yerel yönetimlerin uygulama kapasitelerini güçlendirebilir ve bireylerin davranışsal uyumunu destekleyebilir. Diğer bir deyişle hukuk, belirsizlik ve karmaşıklık içeren bu alanda net hedefler, şeffaf denetim mekanizmaları ve öngörülebilir bir yatırım ortamı sağlayarak uzun vadeli dönüşümü mümkün kılabilir. İklim değişikliğinin eşitsiz toplumsal etkileri ve uzun vadeli ekonomik sonuçları, iklim yönetişimini

çevresel düzenlemenin ötesinde normatif bir politika alanına dönüştürmektedir. Dolayısıyla iklim yasaları, sadece hukuki belgeler değil aynı zamanda sosyal adalet, ekonomik dayanıklılık ve kuşaklararası sorumluluk gibi ilkeleri güvence altına alan bir tür toplumsal sözleşme işlevi görmektedir (Wenta ve ark., 2019).

Bu çerçeve, çevresel adalet literatürüyle doğrudan kesişmektedir. Çevresel risklerin (örn., hava kirliliği, aşırı sıcaklar) ve politika maliyetlerinin kimlere yüklendiği (dağıtımsal adalet) kadar, kararların nasıl alındığı ve kimin söz hakkı olduğu (prosedürel adalet) da iklim düzenlemelerinin meşruiyeti ve benimsenmesi açısından belirleyicidir (Drews ve van den Bergh, 2016; Sunshine ve Tyler, 2003; Tyler, 2006). Psikolojik açıdan bakıldığında, çevresel adalet algıları yalnızca maliyet-fayda değerlendirmelerine dayanmaz; aynı zamanda bireylerin kimlikleri, değerleri ve toplumsal normları temelinde şekillenen bir anlamlandırma sürecinin ürünüdür. Klasik çevre tutum ölçümleri ve değer-inanç-norm yaklaşımı, çevreyi koruma yönelimini değerler, ekolojik dünya görüşü ve kişisel normlar üzerinden açıklayarak adalet dilinin neden bazı gruplar için daha ikna edici olduğunu kavramsallaştırmaktadır (Dunlap ve ark., 2000; Stern ve ark., 1999). Daha güncel çalışmalar ise çevre veya iklim politikalarına desteğin ideolojik yönelimlerle de sistematik biçimde ayrıştığını, özellikle hiyerarşi ve baskınlık yönelimlerinin çevreci davranışlara yönelik istekliliği zayıflatabildiğini göstermektedir. Üstelik çevrecilikteki düşüşün, ilerleyen dönemlerde baskınlık yöneliminin benimsenme olasılığını artırdığı anlaşılmaktadır (Stanley ve ark., 2019). Dolayısıyla iklim yasalarının toplumsal kabulünü anlamak için yalnızca düzenlemenin teknik içeriğine değil adaletin kimin için, hangi usulle tesis edildiğine ve bu adalet iddiasının farklı sosyal-psikolojik konumlar tarafından nasıl okunduğuna odaklanmak gerekmektedir.

Günümüzde yürürlükte olan iklim değişikliğine bağlı politikaların büyük bir kısmı uluslararası düzeyde şekillenmekte ve temelde Paris Anlaşması'nda belirlenen küresel sıcaklık artışını sınırlama hedefleriyle uyumlu bir çerçeve izlemektedir. Bu hedeflerin uygulanması,

özellikle sera gazı emisyonlarının azaltımına yönelik yükümlülüklerin adil dağıtımı, ekonomik maliyetlerin paylaşımı ve ulusal kapasite farklılıkları açısından önemli zorluklar içermektedir (Falkner, 2016). Ancak iklim değişikliğiyle mücadeleye yönelik yasal düzenlemeler, son yirmi yıl içerisinde giderek daha fazla ülkenin gündemine girmiş ve ulusal politika taahhütlerini bağlayıcı hâle getiren hukuki mekanizmalar üretmiştir (Ecologic Institute & Grantham Research Institute on Climate Change and the Environment, 2020; Jacobuta ve ark., 2018). Dünyadaki İklim Değişikliği Yasaları (*Climate Change Laws of the World*) (2025) veri tabanına bakıldığında ilk örneklerden biri, Japonya'nın 1998 tarihli Küresel Isınma Önlemlerinin Teşvik Edilmesi Hakkında Yasası'dır (*Act on Promotion of Global Warming Countermeasures*). Sera gazı emisyonlarını azaltmayı hedefleyen yasada 2021 yılında yapılan değişiklikle net sıfır hedefine geçiş yapılmıştır. Bir diğer erken dönem örnek, Yeni Zelanda'nın 2002 tarihli İklim Değişikliğine Müdahale Yasası'dır (*Climate Change Response Act*). Bu yasa, özellikle Kyoto Protokolü yükümlülüklerinin iç hukuka taşınması ve sera gazı emisyonlarının kaydı, raporlanması ve yönetimine ilişkin kurumsal altyapının oluşturulması açısından kritik öneme sahiptir. Daha sonra 2019 yılında yapılan Sıfır Karbon Değişikliği (*Zero Carbon Amendment*), ülkeyi 2050 yılına kadar net sıfır emisyon hedefine yasal olarak bağlamış, ayrıca hedeflerin takibini sağlamak üzere bağımsız bir İklim Değişikliği Komisyonu kurulmuştur. Benzer biçimde, Birleşik Krallık'ın 2008 tarihli İklim Değişikliği Yasası (*Climate Change Act*), beşer yıllık karbon bütçelerinin yasal zorunluluk hâline getirilmesi ve bağımsız İklim Değişikliği Komitesi (*The Committee on Climate Change*) aracılığıyla hükümetlerin hesap verebilirliğinin sağlanması bakımından öncü bir model oluşturmuştur. Bu yasa, iklim politikalarının uzun vadeli planlama ve bağımsız denetimle ilişkilendirilmesinde bir örnek niteliğindedir.

İzleyen dönemde, farklı ülkeler iklim yasalarını daha iddialı hedeflerle ve çeşitlenen araçlarla genişletmiştir. İsveç (2017 Climate Act) ve Norveç (2017 Climate Change Act) gibi

lkeler, sırasıyla 2045 ve 2050 net sıfır hedeflerini yasalaştırmış, buna paralel olarak bağımsız danışma kurulları ve yıllık raporlama yükümlülükleri getirmiştir. Almanya, 2019 tarihli Federal İklim Koruma Yasası (*Federal Climate Protection Act*) ile emisyon azaltım hedeflerine ulaşmayı hedefleyen ülkelerden biri hâline gelmiştir. Benzer şekilde, Brezilya’da çıkarılan Ulusal İklim Değışikliğı Politikası isimli kanun (Law 12.187/2009, establishing the *National Policy on Climate Change*, regulated by Decree 7.390/2010), iklim yasalarının Avrupa ve Anglosakson bağlamının ötesine geçerek küresel bir yaygınlık kazandığına işaret etmektedir. Nitekim ilgili veri tabanı, günümüzde yetmişten fazla ülkenin iklim politikaları bağlamında birtakım yasal düzenlemeler yaptığını ortaya koymaktadır (Climate Change Laws of the World, 2025).

İçerik olarak değeriendirildiğinde ise bu yasaların üç ortak teması öne çıkmaktadır. İlk olarak uzun vadeli hedeflerin (çoğunlukla 2050 net sıfır veya bazı ülkelerde daha erken tarihler) hukuki statüye kavuşturulması dikkat çekmektedir. İkinci olarak bu hedeflere ulaşmak için ara hedefler ve politika araçları tanımlanmaktadır: beş veya on yıllık karbon bütçeleri, emisyon ticaret sistemleri, karbon vergileri, sektör bazlı yükümlülükler ve finansal destek mekanizmaları bu kapsamda öne çıkmaktadır. çnc olarak ise yasaların büyük bölümünde yönetişim ve hesap verebilirlik ilkeleri genellikle kurumsallaştırılmaktadır. Bu çerçevede bağımsız denetim ve danışma organları, şeffaf raporlama ve yerel yönetimlerin sorumluluklarını içeren çok katmanlı yapılar oluşturulmaktadır (Climate Change Laws of the World, 2025). Türkiye ise 2 Temmuz 2025 tarihinde ilk İklim Kanunu’nu kabul ederek bu küresel sürece resmî olarak katılmıştır (Sevinçli, 2025). Kanun, Türkiye’nin 2053 net sıfır emisyon hedefini yasal bir çerçeveye kavuşturmuş; sera gazı emisyonlarının izlenmesi, karbon fiyatlandırma mekanizmalarının geliştirilmesi, uyum politikalarının güçlendirilmesi ve yenilenebilir enerji yatırımlarının teşvik edilmesi gibi düzenlemeler getirmiştir (T.C. Resmî Gazete, 2025). Bu açıdan yasa, Birleşik Krallık ve Almanya örneklerinde olduğı gibi

bağlayıcı hedefler ve kurumsal mekanizmalar öngörmesi bakımından önemlidir. Ancak Türkiye'nin düzenlemesi, aynı zamanda ekonomik kalkınma öncelikleriyle de uyumlu bir çerçevede tasarlanmıştır (Demir, 2025). Bu durum, gelişmekte olan ülkelerdeki bu konudaki düzenlemelerle benzerlik göstermektedir (Abdelaty ve ark., 2023; Reddy ve Assenza, 2009). Türkiye'nin İklim Kanunu, uluslararası eğilimlerle uyumlu olarak karbon nötrlüğü vizyonunu hukuki zemine oturtmakta, fakat aynı zamanda ülkenin ekonomik ve sosyal koşullarına özgü bir yol haritası sunmaktadır. Bu yasa, Türkiye'yi yalnızca Paris Anlaşması yükümlülüklerini yerine getiren bir ülke konumuna taşımakla kalmamış, aynı zamanda söz konusu yasa ile Türkiye, Avrupa Birliği Yeşil Mutabakatı ve küresel karbon piyasalarıyla entegrasyonu açısından da stratejik bir önem kazanmıştır. Böylelikle Türkiye, geç kalmış olsa da iklim yasası çıkaran ülkeler arasına katılarak küresel iklim yönetişiminin önemli aktörlerinden biri olma yolunda hukuki altyapısını güçlendirmiş görünmektedir.

Sosyal medya, televizyon ya da gazeteler gibi geleneksel kaynakların yanında yerini almış ve hatta onlardan daha önemli bir haber kaynağı hâline gelmiştir (Newman ve ark., 2018). İnsanlar bu mecraları protestoları duyurmak, destek toplamak, politik kampanyalar yürütmek veya kolektif taleplerini görünür kılmak gibi amaçlarla kullanabilmektedir (Cihon ve Yasseri, 2016). Sosyal medya bir konunun politikleşmesini doğrudan belirlemeyebilir ancak tartışmaların seyrini, görünür aktörleri ve öne çıkan söylemleri şekillendirebilir. Bu potansiyel etki, onları bilimsel araştırmalar için önemli bir inceleme nesnesi yapmaktadır. Nitekim bir araştırma 2008-2017 arasında İngilizce Twitter verileri üzerinden, özellikle 2010, 2011 ve 2017 yıllarında aşırı hava olayları ile iklim değişikliği arasındaki nedensellik söyleminin medya görünürlüğü, medya temelli bilim iletişimi ve bireysel dijital eylemlerin etkileşimiyle belirgin biçimde arttığını göstermektedir (Berglez ve Al-Saqaf, 2021). Dolayısıyla Türkiye'nin ilk İklim Kanunu'nun nasıl karşılandığını sosyal medya aracılığıyla anlamak, bu yasanın toplumsal meşruiyetini sağlama dinamiklerini görmek açısından son

derece önemlidir. Diğer yandan iklim değişikliği ile ilgili yasalar maliyetli ve iddialı kamu politikalarıdır, dolayısıyla bu tür politikalar insanların ya da çıkar gruplarının direnciyle karşılaşabilir ve insanların bu konudaki tepkileri nedeniyle yasalar meşruiyet veya benimsenme sorunu yaşayabilir (Patterson ve ark., 2025). Bu durum bir tür tartışmalı meşruiyet durumu ortaya çıkarır. Tartışmalı meşruiyet, bir politikanın içeriğinden çok, onun “kim tarafından ve hangi hakla” yapıldığına dair toplumsal bir anlaşmazlığı ifade etmektedir. Bu da politik tepkinin derinliğini ve kalıcılığını artıran bir meşruiyet krizine işaret etmektedir (Patterson, 2023). O nedenle bu tür yasalara verilen tepkilerin irdelenmesi kritiktir.

İklim politikalarının toplumsal düzeyde desteklenme istekliliği büyük ölçüde bu politikaların algılanan maliyet ve fayda dengesi ile siyasal bağlılık gibi faktörlere bağlı olarak şekillenmektedir (Tobler ve ark., 2012). Bireyler, iklim politikalarının kişisel ve ulusal düzeyde getireceği ekonomik yükleri, sağladığı çevresel faydalarla kıyaslayarak değerlendirmektedir. Bu süreçte politik tercihleri ve ideolojik yönelimleri destek düzeyini anlamlı biçimde etkilemektedir. Dahası iklim politikalarına yönelik desteğin yalnızca ekonomik rasyonaliteyle değil, aynı zamanda adalet algısıyla da yakından ilişkili olduğu görülmektedir. Nitekim maliyetlerin farklı toplumsal gruplar arasında adil biçimde paylaştırıldığına dair algılar, bu tür politikaların meşruiyetini ve kamuoyu desteğini belirgin biçimde olumlu şekillendirmektedir (Bechtel ve Scheve, 2013). Kapsamlı bir derleme çalışmasına göre, iklim politikalarına verilen desteği üç ana grup faktör belirlemektedir: a) sosyal-psikolojik faktörler, b) politika tasarımı algıları ve c) bağlamsal etkenler. Buna göre a) Sol politik yönelim, eşitlikçi dünya görüşü, çevresel ve öz-aşkın değerler, iklim değişikliği bilgisi, risk algısı ve umut gibi olumlu duygular desteği artırmaktadır. b) İnsanlar, adil, teşvik edici ve etkili politikaları daha fazla desteklerken; yüksek maliyet ve zorlayıcı önlemler desteği azaltmaktadır. c) Ayrıca sosyal güven, katılım olanakları, ekonomik koşullar ve medya

çerçeveleri politika desteğini şekillendiren önemli bağlamsal unsurlar arasında yer almaktadır (Drews ve van den Bergh, 2016).

Sera gazı emisyonlarının salınımında ülkeler arasındaki dağılım göz önüne alındığında ekonomik büyüklüğü ve endüstriyel üretimi yüksek olan ülkeler (örn., Çin, ABD, Hindistan), küresel sera gazı emisyonlarının önemli bir kısmından sorumludur (Rippa ve ark., 2023). Buna karşın Türkiye gibi gelişmekte olan ekonomiler, toplam emisyon payı açısından görece düşük bir konumda yer almaktadır (International Energy Agency, 2023). Her ne kadar gelişmiş ülkeler iklim değişikliği mevzuatını genel olarak uyguluyor olsa dahi (Iacobuta ve ark., 2018), bu durum bireylerde iklim mücadelesinde adalet konusunu gündeme getirebilir. İnsanlar, iklim değişikliğinden orantısız biçimde sorumlu olan ülkelerin yükümlülüklerinin daha fazla olması gerektiğini düşünebilirler. Bu algı, dağıtımsal adalet (*distributive justice*) kavramı çerçevesinde açıklanabilir. Dağıtımsal adalet; kaynakların, yükümlülüklerin ve sonuçların bireyler veya gruplar arasında adil biçimde paylaşılmasıyla ilgilidir (Roemer, 1996). İklim değişikliği bağlamında bu kavram hem emisyon sorumluluğunun paylaşımı hem de iklim politikalarının maliyetlerinin kime yüklendiği ile ilgilidir. Türkiye'deki vatandaşlar, kendi ülkelerinin görece az emisyon salmasına rağmen küresel iklim politikalarının yüklerini üstlenmesi gerektiğinde adaletsizlik hissi yaşayabilirler. Bu da iklim yasalarına karşı meşruiyet sorgusunu tetikleyebilir.

Diğer yandan iklim değişikliğiyle ilgili yasaların oluşturulma süreçlerinin toplumda nasıl algılandığı önemlidir. Bu bağlamda bireylerin bu süreçte şeffaflık ve katılım beklentisi, prosedürel adalet (*procedural justice*) kavramıyla ilişkilidir. Prosedürel adalet, bir kararın içeriğinden çok nasıl alındığına, başka bir anlatımla sürecin adil olup olmadığına odaklanmaktadır (Tyler, 2006). Eğer bireyler, yasa tasarılarının kamuoyunda yeterince tartışılmadan deyim yerindeyse kapalı kapılar ardında hazırlandığını düşünürlerse sonuç ne kadar toplumsal fayda içerirse içersin, sürece yönelik bir adaletsizlik algısı gelişebilir. Bu

durum, sosyal psikolojide meşruiyet algısının temel belirleyicilerinden biridir (Sunshine ve Tyler, 2003; Tyler ve ark., 2015). Bireyler kendilerini karar süreçlerinin bir parçası olarak hissettiklerinde sonuç olumsuz olsa bile kararı daha fazla benimseme eğilimindedirler (Tyler, 2006). Dolayısıyla, iklim yasasının prosedürel şeffaflığı vatandaş desteği açısından kritik bir değişkendir.

Adalet algılarının yanı sıra bireylerin iklim yasalarına bakışında politik güven belirleyici olabilir. Politik güven; bireylerin hükümetin, kurumların ve politik aktörlerin yeterliliklerine, dürüstlüklerine ve niyetlerine duyduğu inançlar ya da duygular olarak tarif edilebilir (Citrin ve Stoker, 2018; Levi ve Stoker, 2000). Politik güvenin yüksek olduğu toplumlarda, vatandaşlar yeni düzenlemeleri ortak yarar adına yapılmış girişimler olarak yorumlama eğilimindedir (Zannakis ve ark., 2015). Ancak güvenin düşük olduğu durumlarda, yasal düzenlemeler şüpheyile hatta gizli amaçlar taşıyan politik manevralar olarak algılanabilir. Bu noktada politik güven hem adalet algısını hem de komplo eğilimlerini dolaylı biçimde şekillendiren bir faktör hâline gelebilir. Üstelik politik güvenin düşük olması, belirsizliğe tahammülsüzlük gibi faktörler bireylerde komplo anlatılarına yatkınlığı artırabilir. Komplo anlatılarına yatkınlık, bireylerin olayları gizli aktörlerin kasıtlı manipülasyonlarıyla açıklama eğilimi olarak tarif edilebilir (Douglas ve ark., 2017; Keeley, 1999). İklim yasası gibi geniş ölçekli politik girişimler, bireylerin kontrol kaybı hissini tetikleyebilir. Bu durumda insanlar, karmaşık süreçleri açıklamak için “arka planda gizli çıkar grupları”nı suçlayabilirler. Böylece komplo eğilimleri hem düşük politik güvenin hem de yüksek adaletsizlik algısının bir sonucu olarak şekillenebilir. Dolayısıyla bu tür anlatılar (örn., “iklim değişikliği aslında bir ekonomik manipülasyondur,” “enerji şirketleri bu süreci yönlendiriyor”) bireylerin yasal düzenlemelere yönelik meşruiyet algısını zayıflatarak toplumsal uyumu tehdit edebilir. İklim krizi doğası gereği uluslararası iş birliği gerektirmektedir. Ancak farklı ülkelerin ortaklığında alınan uluslararası bağlayıcılığı olan kararlar, bazı vatandaşlar tarafından kendi ülkelerine dair

bir tür dışarıdan müdahale olarak algılanabilir. Bu algı, özellikle grup kimliğinin, daha özelden ulusal ya da politikleşmiş kimliğin güçlü olduğu bağlamlarda, söz gelimi kendi kaderini belirleme hakkına yönelik tehdit olarak yorumlanabilir (Patterson ve ark., 2025).

İklim değişikliği, yalnızca çevresel değil, aynı zamanda ekonomik, siyasal ve toplumsal boyutlarıyla küresel düzeyde adalet, güven ve meşruiyet tartışmalarını derinleştiren çok yönlü bir krizdir. Bu karmaşık yapı, hukukun yukarıda bahsedilen kolektif eylem ikilemini aşmadaki şekillendirici rolünü ve toplumsal uzlaşma üretme kapasitesini ön plana çıkarmaktadır. Nitekim son yirmi yılda birçok ülke, iklim politikalarını bağlayıcı yasal çerçevelerle destekleyerek uzun vadeli hedefler, şeffaf izleme mekanizmaları ve kurumsal hesap verebilirlik ilkelerini hayata geçirmiştir. Türkiye'nin 2025 yılında kabul ettiği ilk İklim Kanunu da bu küresel yönetim sürecine dâhil olma girişimini temsil etmektedir. Ancak böyle bir düzenlemenin toplumsal meşruiyeti, yalnızca içerdiği teknik hedefler ya da uluslararası uyum düzeyiyle değil, vatandaşların adalet, güven gibi algılarıyla da şekillenmektedir (Drews ve van den Bergh, 2016). Gelişmekte olan ülkelerde, özellikle Türkiye gibi emisyon payı görece düşük ekonomilerde, bireyler iklim yükümlülüklerinin adil dağılmadığını düşünerek dağıtımsal adalet kaygısı yaşayabilirler. Aynı şekilde yasa yapım süreçlerinde katılım ve şeffaflık eksikliği algısı, prosedürel adaletin zedelendiği izlenimini tetikleyebilir. Bu bağlamda politik güvenin düzeyi, bireylerin yasal düzenlemelere yönelik tutumlarını belirleyen temel bir psikolojik mekanizma hâline gelirken düşük güven ve adaletsizlik hissi, komplo anlatılarına yatkınlığı besleyerek yasa sürecine yönelik kuşkuları artırabilir. Sosyal medyanın bu tür algıların hızla dolaşıma girdiği ve politikleştiği bir alan olarak işlev görmesi, Türkiye'nin ilk İklim Kanunu'na yönelik çevrim içi tepkilerin incelenmesini özellikle anlamlı kılmaktadır. Dolayısıyla bu çalışma, söz konusu yasanın dijital kamusal alanda nasıl tartışıldığını analiz ederek iklim politikalarının toplumsal kabulünü belirleyen sosyal psikolojik dinamikleri keşfetmeyi amaçlamaktadır.

Yöntem

Araştırma Tasarımı

Bu çalışma, Türkiye'nin ilk İklim Kanunu'na yönelik resmi makamlarca yapılan sosyal medya paylaşımlarına verilen yanıtları tematik analizle incelemeyi amaçlayan nitel bir araştırma olarak tasarlanmıştır. Nitel yaklaşım; sosyal medya kullanıcılarının bu kanuna yönelik algılarını, duygularını ve tutumlarını doğrudan yansıtan ifadelerini çözümlemeye imkân tanımaktadır. Dolayısıyla bu çalışmada, sosyal medya yorumları gibi doğal olarak oluşmuş verilerdeki anlam örüntülerini keşfetmek amaçlandığı için nitel bir desen benimsenmiştir (Karasu ve Peker-Dural, 2023). Çalışma, tematik analizin inşacı bir perspektifle uygulanmasına dayanmaktadır. Bu tercih, hem temaların araştırmacı ve veri arasındaki etkileşimle aktif olarak inşa edildiği anlamına gelmektedir hem de kullanıcı iletilerinde yer alan anlam örüntülerini görünür kılarak bunları sosyal-psikolojik bir bağlamda ele almaya olanak tanımaktadır. Çalışmada, verilerdeki anlam örüntülerini ortaya çıkarmak amacıyla tematik analiz kullanılmıştır (Braun ve Clarke, 2006; Terry ve ark., 2017). Bu yaklaşım, sosyal medyada üretilen söylemlerin bağlama özgü, dinamik ve çok katmanlı yapısının keşfedilmesine olanak tanıdığı için tercih edilmiştir.

Veri Kaynağı

Araştırma kapsamında, İklim Kanunu'na yönelik kamu otoriteleri tarafından yapılan toplam dört sosyal medya paylaşımı incelenmiştir. Bu paylaşımlar, T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından 3 Temmuz 2025 tarihinde yapılan iki paylaşım², aynı tarihte ilgili bakanın kişisel hesabından yapılan bir paylaşım³ ve 9 Temmuz 2025 tarihinde

² İlk paylaşımda İklim Kanunu'nun bireylere yönelik bir tehdit oluşturmadığı, yanlış algıların uygun olmadığı ve kanunun çevreyi, tarımı ve toplumu koruma amacı taşıdığı mesajı vurgulanmaktadır, bk. <https://x.com/csbgovtr/status/1940668142126264421> İkinci paylaşımda ise kanunun amacı, kapsamı ve uygulama alanları açıklanmakta; kamuoyunda kanun ile ilgili dolaşımdaki yanlış bilgileri ve endişeleri gidermek hedeflenmektedir; bk. <https://x.com/csbgovtr/status/1940859459716501739>

³ Bu paylaşımda İklim Kanunu ulusal bağımsızlık, ekonomik güçlenme ve çevresel koruma için stratejik bir dönüm noktası olarak sunulmaktadır, bk. https://x.com/murat_kurum/status/1940648237804699713

Cumhurbaşkanı tarafından yapılan bir paylaşımı⁴ içermektedir. Analize, bu paylaşımların yayımlanmasını takip eden ilk iki gün içinde gelen açık erişimdeki tüm yanıtlar dâhil edilmiştir. Bu süre, paylaşımlara verilen ilk ve en yoğun tepkileri yakalayarak kamuoyundaki erken dönem söylemi anlamaya olanak sağlamıştır. Toplamda analiz edilen yorum sayısı 769'dur. Çalışma örnekleme, kamuoyunun yasa sonrası erken dönem tepkilerini yansıtacak şekilde sınırlandırılmıştır. Dâhil etme kriteri olarak kanuna doğrudan atıf yapan veya ilgili içeriklerle ilişkilendirilebilen yorumlar seçilmiş; konu dışı paylaşımlar, yinelenen içerikler ve reklam içerikleri dışlama kriteri olarak kullanılmıştır.

Veriler, X (eski adıyla Twitter) platformundan açık erişimli paylaşımlar şeklinde elde edilmiştir. Veri derleme sürecinde kullanıcıların yanıtları manuel olarak araştırmacı tarafından kaydedilmiştir. Veriler anonimleştirilmiş ve analiz yalnızca iletilerin içeriği üzerinden yapılacak şekilde hazırlanmıştır. Çalışmada, nitel veri analizi için uygun yazılımlardan bir tanesi olan MAXQDA 24 kullanılmıştır.

Analiz

Analiz iki aşamalı bir süreçle yürütülmüştür. İlk aşamada, her bir paylaşım ayrı bir bağlam olarak değerlendirilmiş ve yanıtlar sistematik biçimde tematik analize tabi tutulmuştur. İkinci aşamada, dört paylaşımın analizinden elde edilen temalar karşılaştırmalı olarak ele alınmış ve ortak üst düzey temalar sentezlenmiştir. İlk aşamada kodların tutarlılığını sağlamak için yazar ve bağımsız bir araştırmacı verilerin yaklaşık %10'luk bir kısmını birbirinden ayrı koşullarda kodlamış; yazar ile bağımsız araştırmacı arasındaki kappa uyum düzeyi .81 olarak hesaplanmıştır. Bu değer, neredeyse mükemmel uyuma işaret etmektedir (Landis ve Koch, 1977; Viera ve Garrett, 2005). Kodlamalara ilişkin görüş farklılıkları, her iki kodlayıcının da katıldığı ortak bir kodlama seti oluşturuluncaya kadar tartışılmış ve uzlaşmıştır. Bu uzlaş

⁴ Bu paylaşımda İklim Kanunu'nun millî çıkarları koruyan, çevreyi ve halkın çıkarlarını gözetten bir düzenleme olduğu vurgulanmakta; kanunla ilgili kamuoyundaki yanlış inanışların çürütülmesi hedeflenmektedir, bk. <https://x.com/RT Erdogan/status/1942931751934075176>

sonrası oluşturulan kod rehberi, bütün verilerin baştan sona yazar tarafından kodlanmasında temel referans olarak kullanılmıştır.

İkinci aşamada, araştırmacı yanlılığını en aza indirmek amacıyla oluşturulan üst düzey temalar, psikoloji alanında uzman iki akademisyene sunularak uzman görüşü süreci yürütülmüştür. Bu süreçte uzmanlar, temaların iç tutarlılığını ve veriyle olan örtüşmesini değerlendirmiştir. Uzmanların değerlendirmeleri, temaların kavramsal bütünlüğünü güçlendirmek ve yorumların nesnelliğini artırmak amacıyla araştırmacıyla farklı zamanlarda paylaşılmıştır. Bu geri bildirimler doğrultusunda, üst temalar yeniden gözden geçirilmiş ve nihai biçimleri verilerek analiz süreci tamamlanmıştır.

Analizler, Braun ve Clarke'ın (2006) önerdiği altı aşamalı çerçevede yürütülmüştür: Verilerin toplanması ve ön inceleme, ilk kodların oluşturulması, temaların aranması, temaların gözden geçirilmesi, temaların tanımlanması ve isimlendirilmesi, raporun yazılması. Kodlamalar, veriye dayalı, başka bir anlatımla tümevarımsal bir yaklaşımla gerçekleştirilmiştir. Veriler tekrarlı biçimde okunmuş, kodlamalar yapılmış, ardından alt temalar ve kapsayıcı temalar oluşturulmuştur. Araştırmada yalnızca kamuya açık veriler kullanılmış, kullanıcı kimlik bilgileri gizli tutulmuş ve alıntılar anonimleştirilmiştir. Çalışma, Türk Psikologlar Derneği Meslek Etiği İlkeleri (2004) çerçevesinde yürütülmüştür.

Bulgular

Bu bölümde, Türkiye'nin ilk İklim Kanunu'na ilişkin çevrim içi tepkilerin tematik analizinden elde edilen bulgular yer almaktadır. Bulgular dört alt bölümde yapılandırılmıştır. İlk olarak, Bakanlığın ilk paylaşımına gelen yorumlar ele alınmıştır ardından Bakanlığın ikinci paylaşımına yönelik tepkiler incelenmiştir. Ardından Bakan'ın paylaşımına yapılan yorumlar, son olarak ise Cumhurbaşkanlığı paylaşımına gelen tepkiler değerlendirilmiştir. Bu kısımda temalar, örnek katılımcı ifadeleri ve temalar arası ilişkiler dikkate alınarak

sunulmuştur (bk. Tablo 1). Ardından bu temaların sistematik ve karşılaştırmalı bir biçimde incelenmesiyle oluşturulan üst düzey temalar açıklanmıştır (bk. Tablo 2).

A. Bakanlığın Birinci Paylaşımı Üzerine Kullanıcı Yorumlarının Tematik Analizi

T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından 3 Temmuz 2025 tarihinde yapılan İklim Kanunu Gerçekleri içerikli ilk paylaşımın altına gelen ve yalnızca bu paylaşım ile ilgili 184 yorum incelendiğinde üç temanın öne çıktığı görülmüştür. Bu temalar, açıklamaları ve örnek alıntılar aşağıda özetlenmiştir.

Tema 1A. Küresel Adaletsizlik ve Temsil Sorunu

Bu tema, Türkiye'nin ilk İklim Kanunu'nun kabul edilmesine yönelik eleştirilerin hem uluslararası adalet hem de ülke içi demokratik meşruiyet çerçevesinde ifade edilmesine işaret etmektedir. Kullanıcılar yorumlarında, bir yandan karbon emisyonu açısından daha yüksek salınım yapan ülkeler yerine Türkiye'nin sorumluluk üstlenmesini tartışırken diğer yandan söz konusu yasanın meşruiyetinin vatandaşlara doğrudan sorulmamasını da gündeme getirmektedir. Uluslararası adalet bağlamında bazı kullanıcılar, büyük emisyon üreticisi ülkelere şöyle dikkat çekmektedir:⁵

“ABD bu anlaşmadan çekildi, Çin reddetti. Hindistan erteledi. Neden biz kabul ediyoruz? Dünyanın en pislik ülkeleri bizden milyonlarca, tonlarca kat daha pislik üretiyor bilmem ne gazı bırakıyor ama anlaşmayı kabul etmiyor. Türk milleti denek olarak mı kullanılıyor?!!!”

“Dünyanın en çok emisyon üreten 14 ülkesi bu anlaşmaya uymuyor iken, sizin acelenizin nedenini anlamak çok zor, yine sonrasında ağlayacağınız bir anlaşma olacak bu da”

⁵ Çalışmada yer verilen kullanıcı yorumları, orijinal anlam ve vurguları korumak amacıyla yazım, imla ve dilbilgisi hataları dâhil herhangi bir düzeltme yapılmaksızın özgün hâlleriyle sunulmuştur. Ayrıca tüm kullanıcı bilgilerinin anonimliği sağlanmıştır.

“Geçin bu yalanları! ABD, çin, Rusya gibi sanayisi bizim ülkemizin sanayisinden kat ve kat büyük ülkeler niye bu kanundan çekilsin”

Demokratik meşruiyet bağlamında ise karar alma süreçlerinin şeffaf olmadığı ve halkın görüşünün alınmadığı şöyle örneklerle eleştirilmektedir:

“YANLIŞ: Yasalar ülkemizde 23 milyon hanenin rızası alınarak sözleşme ile çıkarıldı. DOĞRU: Paris’te ve bilmem nerelerde kapalı kapılar ardında sözler verilerek mecliste oldu bittiyle çıkarıldı.”

“Halka sordunuz mu ?”

“Millet sizden iklim kanunu çıkarmanızı istedi mi”

“Kanunlar halkın talebi ile çıkarılır. Halkın içeriğini bilmediği bir kanunu kim istedi.”

Bu tema, Türkiye’de İklim Kanunu’na yönelik tepkilerin uluslararası güç dengelerine ve demokratik temsil süreçlerine duyulan güvensizlik üzerinden şekillendiğini göstermektedir.

Tema 2A: Devlet Politikalarına Güvensizlik ve Sosyo-Ekolojik Riskler:

Bu tema, devletin çevre politikalarına yönelik güvensizlik ile gelecekte toplumun karşılaşabileceği sosyo-ekolojik risklere dair endişeler etrafında şekillenmektedir. Yorumlarda hem devletin geçmiş uygulamalarına duyulan kurumsal güven eksikliği dile getirilmektedir hem de ilgili kanunun tarım, hayvancılık ve gıda güvenliği üzerinde olumsuz etkiler doğuracağı yönünde endişeler vurgulanmaktadır. Bu güvensizlik şöyle paylaşımlarla ifade edilmektedir:

“Hiç kusura bakmayın ama size Zerre kadar güveni inancı kalmadı bu ülkenin bu insanların. Siz şimdi bunlara yalan dediniz ya en fazla 1 yıl sonra bunların hepsini yaparsınız.. Tarih örneklerinizle dolu”

“Hiç inandırıcı bir açıklama değil. Hele ki zeytinlikleri daha yeni madencilere peşkeş çeken yasa çıkarmışken”

“Daha kanun gelmeden milletin anasını ağlattınız ormanları planlı yaktınız rezerv alan yasası diye milletin topraklarına çöktünüz şap hastalığı var diye onca hayvanı telef ettiniz suları kirlettiniz havadan her gün zehir püskürttünüz buğdaylarımızı yaktınız yalanınız bitmez sizin”

Buna ek olarak yorumlarda kanunun toplumsal yaşamın çeşitli alanlarını kısıtlama ve dönüştürme işlevi göreceği öne sürülmektedir. Tarım, hayvancılık ve gıda üretimiyle bağlantılı somut kaygılar özellikle dikkat çekmektedir:

“İklim anlaşması ve bizi bekleyen tehlikeler Yapay et, böcek sütü, hayvancılığa kısıtlama, tohum yasakları gibi”

“Dünyanın süper güçleri bu anlaşmayı reddetmişken siz neden kabul ediyorsunuz, savunuyorsunuz? Bu anlaşma ülkedeki tarımı, hayvancılığı yok edecek bir anlaşmadır; bilinçli olan kimseyi kandıramazsınız.”

Bu tema, kanuna yönelik tepkilerin çevresel kaygılardan değil, devlet politikalarına duyulan güvensizlik ve geleceğe dair risk algılarından beslendiğini göstermektedir.

Tema 3A: Ekonomik Yük ve Bireysel Özgürlük Endişesi

Bu tema, kanunun ekonomik ve sosyal yaşama etkilerine ilişkin ifadeleri içermektedir. Bu tema altındaki yorumlarda iki ana boyut öne çıkmaktadır: (i) sanayi ve fabrikalara getirilen yükümlülüklerin dolaylı olarak bireylere yansıyan ekonomik maliyetler meydana getireceği endişesi, (ii) yasanın bireylerin günlük yaşamına ve özgürlük alanlarına müdahale eden bir mekanizma olarak algılanması. Örneğin ekonomik maliyet boyutunda, sanayiye yönelik

yaptırımların nihai olarak tüketiciye fiyat artışları şeklinde yansıtacağı şöyle örneklerle ifade edilmiştir:

“Fabrikalar ve sanayicilere emisyon satmak ek vergi ve cezalar getirmek sonucu maliyet artışları vatandaşa yansımayacak mı? Her maddede yalan söylüyor algı yapıyorsunuz. Papa dan emir alıp kanun yapıyorsunuz. Utanın.”

“Sanayiye yaptırımlar getirmek bireyleri nasıl etkilemeyecek?”

Bireysel özgürlük boyutunda ise düzenlemelerin vatandaşın yaşamına doğrudan müdahale anlamı taşıdığı, hatta teknolojik denetim sistemlerinin altyapısını oluşturduğu ileri sürülmektedir:

“Bireyi ilgilendirmiyor diyerek bireyin nefes alışına kadar müdahale eden bir düzenleme bu. Yasa değil, dijital tasmaların altyapısı hazırlanıyor.”

Bu temadaki eleştiriler hem ekonomik endişelerin hem de bireysel özgürlüklerin sınırlandırılacağına dair korkuların birleşiminden oluşmaktadır.

B. Bakanlığın İkinci Paylaşımı Üzerine Kullanıcı Yorumlarının Tematik Analizi

T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından 3 Temmuz 2025 tarihinde yapılan kanunun amacı, kapsamı ve uygulama alanları açıklama içerikli ikinci paylaşımın altına gelen ve yalnızca bu paylaşım ile ilgili 196 yorum incelendiğinde dört temanın öne çıktığı görülmektedir. Bu temalar, açıklamaları ve örnek kullanıcı yorumları aşağıda sunulmuştur.

Tema 1B: Dini Referanslar ve Komplo Anlatıları

Bu tema, kanuna karşı geliştirilen söylemlerin dini referanslara ve komplo anlatılarına dayandığını göstermektedir. Yorumlarda, ilgili kanun “şeytani sistemin” bir ürünü olarak nitelendirilmekte, Tanrı’nın düzenine karşı çıkmakla suçlanmakta ve küresel elitlerin gizli

planlarının bir parçası olarak çerçevelenmektedir. Bu temayla ilişkili örnek kullanıcı yorumları aşağıda gösterilmektedir:

“İklimin kanunu olmaz. Şeytani sistemin kanunları. Öyle yada böyle iptal edilecek. Dünya bankasından ormanları yok etmek için para alındı. Oralara sözde akıllı şehirler deyip, inları oraya tıkacaklar. Bizler şeytani sistemin kölesi ol ma ya ca ғız”

“Tanrı'ya savaşı açıyorsunuz.”

“Allahın insanlara koyduğu kanunlarla savaşan sistem şimdide Allahın doğaya koyduğu kanunlarla savaşı girdi YENİLECEKSİNİZ”

Diğer paylaşımlarda ise birtakım küresel aktörlere atıfta bulunularak komplo anlatıları kurulmaktadır. Bu söylemlerde iklim politikaları, insanları “zehirlemek,” “köleleştirmek” veya “gizli küresel projelere hizmet etmek” gibi amaçlarla yürütülen bir plan olarak görülmektedir:

*“Klaus Schwab denilen cinsi sapıktan emir almış olabilir misiniz? İklim mi degisiyor yoksa siz mi bizleri zehirliyorsunuz? Yüce Allah'ın yarattığı havada suda doğada ne gibi bir kusur gördünüz ki düzeltmeye çalışıyorsunuz. Siz kimsiniz l*n???”*

“Abd ve akli başına çoğu Ülkenin reddettiği şeytani yasayı milletin boynuna doladınız. Eninde sonunda kaybedenersden olacaksınız. Allah'a meydan okuyan Firavunun, nemrutun bugün nerede olduğuna bakın. Bir gün aşılarınızı da İklim yalanı palavralarınızı da alıp defolup gideceksiniz”

Bu tema, yasaya yönelik toplumsal tepkilerin bir bölümünün dini söylem ve komplo anlatıları etrafında şekillendiğini göstermektedir.

Tema 2B: Küresel Adaletsizlik ve Temsil Sorunu

Bu tema, Tema 1A ile benzer bir şekilde Türkiye'nin iklim yasasını kabul etmesine yönelik tepkilerin iki temel ekseninde şekillendiğini göstermektedir: (i) uluslararası düzeyde adaletsizlik algısı, farklı bir anlatımla iklim değişikliğinde daha büyük sorumluluğa sahip ülkeler sorumluluk üstlenmezken Türkiye'nin yükümlülük altına sokulması; (ii) ulusal düzeyde halkın iradesinin yok sayılması algısı. Yorumlarda hem küresel güç dengeleri bağlamında haksızlık vurgusu yapılmakta hem de yasa sürecinin demokrasi ilkeleri açısından sorunlu olduğu dile getirilmektedir. Küresel adaletsizlik boyutunda, birçok kullanıcı Türkiye'nin yükümlülük altına girmesini, büyük sanayi ülkelerinin sorumluluktan kaçması ile kıyaslamaktadır. Bu temayla ilişkili örnek kullanıcı yorumları aşağıda gösterilmektedir:

“kabul etmiyoruz. abd çin gibi büyük pislik üreticilerinin kabul etmediği yasayı biz niye kabul ediyoruz. wokecusunuz olm hepiniz. biz uyanmıyoruz.”

“Çin ve ABD bu anlaşmadan niye çıktı ? Karbon salınımının en büyüğünü yapan bu ülkeler ticaretlerini mi durduracak Avrupa birliği ile!?”

“ABD, İngiltere, Fransa, Almanya, Çin, Rusya, japonya, Hindistan, Brezilya, İsveç, norveç, Hollanda, İtalya gibi ülkelerden imzalayan var mı? Hangileri imzaladı?”

Ayrıca, tarihsel sorumluluk vurgusu dikkat çekmektedir. Bu temayla ilişkili örnek kullanıcı yorumu aşağıda gösterilmektedir:

“100yıl önce ağır sanayiye geçmiş seragazi salınımının baş mimarı ülkeler bunu kabul etmezken daha hala montaj ülkesi olan ağır sanayiye bile geçememiş bir ülkeye iklim yasası getirmek bu gelişmekte olan ülkeye sen daha gelişme tarım gıda sanayi ürünlerinde bize bağımlı kal demektir”

Demokratik meşruiyet ekseninde ise sürecin toplumsal rıza almadan yürütüldüğüne dair eleştiriler öne çıkmaktadır. Örneğin;

“Seneler öncesinden hazırlandılar bugüne koca bakanlığın adını bile buna uyarladılar türkiyede hiçbir vatandaş istemezken para için kendileri karar verip vatandaşın istemediğini dayattılar satılık neyimiz kaldı derken geleceğimizi de sattılar”

Bu tema, iklim yasasına yönelik toplumsal tepkilerin küresel düzeyde adalet tartışmaları ile ulusal düzeyde demokratik temsil algısının iç içe geçtiğini göstermektedir.

Tema 3B: Doğrudan ve Nedensiz Ret

Bu tema, İklim Kanunu'na yönelik tepkilerin herhangi bir gerekçelendirme veya tartışmaya girmeksizin doğrudan ve net bir biçimde reddiye olarak ifade edilmesiyle ilgilidir.

Yorumlarda kullanılan dil; tartışmaya kapalı, kategorik ve güçlü bir karşı çıkışı yansıtmaktadır ve öne çıkan en belirgin ifade biçimi, “istemiyoruz” vurgusudur. Kullanıcılar doğrudan, hiçbir gerekçelendirme yapmadan kanunu kabul etmeyeceklerini açık bir biçimde beyan etmektedir. “İklim Kanunu istemiyoruz” ve “İklim Kanunu kesinlikle istemiyoruz” ifadeleri, bu reddin yalın ve tartışmasız bir biçimde ortaya konduğunu göstermektedir. Aynı zamanda bu reddiye, kolektif bir kimlik (“biz” vurgusu) üzerinden güçlendirilmektedir. Bireysel değil toplumsal bir karşı çıkış olarak dile getirilmektedir. Örneğin, “İstemiyoruz Türk milleti istemiyor.” ifadesi, kişisel bir görüşten öte bütün ulusun ortak iradesiymiş gibi sunulan bir toplumsal ret söylemini yansıtmaktadır. Bazı yorumlarda ise karşı çıkış sadece yasa ile sınırlı kalmamakta siyasal otoriteye karşı daha geniş bir tepkiye dönüşmektedir. İklim Kanunu'na yönelik karşıtlıkta, hükümetin genel meşruiyetine yönelik itirazlar öne çıkmaktadır:

*“İKLİM KANUNU ÜLKEMİZİN MİLLETİMİZİN BAŞINA BİR BELADIR. ALIN
İKLİM KANUNUZU DEF OLUN GİDİN. DERHAL SEÇİM HEMEN SEÇİM.
SİZİNDE İKLİM KANUNUZU DA İSTEMİYORUZ.....!”*

Bu tema, söylem düzeyindeki bu reddiyeler, sadece yasa karşıtlığıyla sınırlı kalmayıp toplumsal iradenin tek sesli bir yansıması olarak sunulmakta ve mevcut siyasi otoriteye yönelik bir hoşnutsuzlukla iç içe geçmektedir.

Tema 4B: Politik Güvensizlik

Bu tema, yasaya yönelik eleştirilerin önemli bir boyutunu oluşturan kurumsal güven eksikliği ve söylem-eylem arasındaki tutarsızlık algısı etrafında şekillenmektedir. Kullanıcı yorumları, Tema 2A’dakiyle benzer şekilde ve genellikle yasanın içeriğinden bağımsız olarak yasa sürecini yürüten siyasal aktörlerin geçmiş deneyimler ışığında güven vermediği düşüncesini yansıtmaktadır. Tepkiler, (i) geçmişte verilen sözlerin tutulmaması, (ii) farklı politika alanlarında yaşanan hayal kırıklıklarının bugünkü tartışmalara taşınması ve (iii) söylemler ile uygulamalar arasındaki çelişkilerin görünür hâle gelmesi eksenlerinde yoğunlaşmaktadır. Bu temayla ilişkili örnek kullanıcı yorumları aşağıda sunulmaktadır:

“Maalesef güvenilmezsiniz. Paris Anlaşmasından ve diğer ülkelerde uygulanmasından haberimiz bile yok veya öyle davranıyorsunuz.”

“Valla hiç güven vermiyorsunuz İstanbul sözleşmesinde bayram havası estirmiştiniz sonuç ailenin içi boşaltıldı”

Geçmiş deneyimlerden kaynaklanan bu güven bunalımı, siyasal aktörlerin söylemlerine duyulan şüpheyile birleşmektedir. Örneğin;

“Bu kelime oyunlarının ne anlama geldiğini gördük hep birlikte hangi sözünüzü tuttunuz hangi soylediğiniz doğru çıktı da bu çksın aşılar da hayat kurtarıyordu”

“Dikey mimariden yana olanların, “iklim” peşindeyiz görüntüsü vermesi de ayrı bir komedi.

Tıpkı Anayasa olup, adalet olmaması gibi. Zeytinleri yok etme düzenlemesini, sanırsınız ben yaptım. 🙄 ”

“Güvenilecek bir yanınız yok. Niye buna inanalım?”

Bu tema, iklim yasasına yönelik toplumsal tepkilerin politik güven, kurumsal tutarlılık ve geçmiş politik deneyimlerin tetiklediği bir tür kolektif bellek üzerinden şekillendiğini göstermektedir.

C. Bakanın Paylaşımı Üzerine Kullanıcı Yorumlarının Tematik Analizi

T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum tarafından 3 Temmuz 2025 tarihinde yapılan paylaşımın altına gelen ve yalnızca bu paylaşım ile ilgili 198 yorum incelendiğinde beş temanın öne çıktığı görülmektedir. Bu temalar, açıklamaları ve örnek alıntılar aşağıda sunulmuştur.

Tema 1C. İhanet ve Dış Güçlerin Dayatması

Bu tema, İklim Kanununu ulusal egemenliği tehdit eden bir unsur ve dış güçlerin etkisinin sonucu olarak konumlandırılan paylaşımlardan oluşmaktadır. Katılımcıların yorumlarında kanun, “ihamet,” “sömürgecilik” ve “dış müdahale” kavramlarıyla ilişkilendirilmektedir. Bu durum, kanunu destekleyen aktörlerin “hain” olarak damgalanmasıyla sonuçlanmaktadır. Yorumların ortak paydası, düzenlemenin yerel çıkarları gözetmeyen, küresel aktörlerin yönlendirmesiyle dayatılan bir politika olduğu yönündeki algıdır. Ayrıca söylemlerde dini ve ahlaki referanslarla bu kanun açık bir şekilde gayri meşrulaştırılmaktadır. İlgili örnekler aşağıda sunulmuştur.

“Siz bu ülkeye ve millete ihanet ettiniz bedelini ödeyeceksiniz

#iklimkanunuvatanaihanettir”

“siyonistlerin talimat ile. ihanet yasası mecliste gecti.”

“TC’yi sömürgeci siyonist küresel kapitalist satanist çete kurdu ve onlar halen TC’yi yönetiyor diyenleri haklı çıkardınız.”

“VALLAHİ SİZLER HAİNSİNİZ. VALLAHİ SİZLER ŞEYTANA KULLUK EDİYORSUNUZ. VALLAHİ SİZLER KAFİRSİNİZ.”

*“İklim kanununa oy veren tüm milletvekillerini tarih “hain” olarak yazacak!
Bizim için bu kanun yok hükmündedir. Asla kabul etmiyoruz.”*

Bu tema, ilgili kanunun ulusal kimlik, egemenlik ve toplumsal bütünlük açısından bir tehdit olarak algılandığını göstermektedir. Yorumlarda görülen güçlü “ihamet” söylemi, iklim politikalarının meşruiyet tartışmalarının rasyonel çevresel ve ekonomik temellerden ziyade komplo teorileri, dış güçlere atıf ve dini çerçeveler üzerinden inşa edildiğini ortaya koymaktadır.

Tema 2C. Adaletsizlik, Uluslararası Sorumluluk ve Ulusal Çıkar

Bu tema, İklim Kanunu’na yönelik itirazların ekonomik ve adalet eksenli çerçevesinde yapılandırılmasını içermektedir. Söylemler; kanunun uygulamasının yükünü orantısız biçimde ulusal düzeydeki bireyler ve sanayiler üzerine bıraktığını, küresel ölçekte daha yüksek emisyon üreten ülkelerin sorumluluk üstlenmediği bir ortamda ülkenin neden benzer yükleri kabul etmek zorunda olduğuna dair belirgin bir adaletsizlik duygusunu içermektedir. Bu tema; kanunun meşruiyetinin sorgulanması, eleştirel bir değerlendirmeye tabi tutulması ve ulusal çıkarların korunması iddialarını barındırmaktadır. Bu temayla ilişkili örnek kullanıcı yorumları aşağıda gösterilmektedir:

“Sayın bakan sizi çok seviyorum ama bu kanun ile vatandaşları karşınıza aldınız benim gibi sizi sevenleri. Kusura bakmayın hiç de anlattığınız gibi masum bir

kanun değil ve geleceğimizi karartacak bir yasa. Abd ve Çin ve bundan çıkarken biz neden koşar adım sessiz sedasız kabul ettik”

“Sayın Kurum dünyada başta ABD olmak üzere sadece 2 3 işle bizim 85 milyon olarak yaptığımız tüm emisyonlardan daha fazla gaz çıkartırken biz neden bu kadar yırtınmak zorundayız izah eder misiniz”

“@murat_kurum dünyayı ülkemiz mi kirletiyor da iklim yasasını çıkarıyorsunuz önce dünyayı kirleten abd çin çıkarsın bu kanunu en son biz çıkaralım”

“çok mu lazımdı? emisyonu üretenler ülkeler yapmıyor da neden biz yapıyoruz bu tür yasaları? kirleten ben değilim, kahrını neden ben çekiyorum?”

“Bu ülkenin aktif 5 adet nükleer enerji santraline ihtiyacı var. Sanayide büyük ülkeler havayı mahvetsin, emisyon derdine biz neden düşelim???”

Bu paylaşımlar, İklim Kanunu'nun adalet ve ulusal çıkar bağlamlarında değerlendirildiğini göstermektedir.

Tema 3C. Dini ve Ahlaki Karşıtlık

Bu tema, İklim Kanunu'na yönelik itirazların dini referanslar ve ahlaki normlar çerçevesinde yapılandırılmasını içermektedir. Söylemler; ilahi düzene, fıtrata ve toplumsal değerler bütününe karşı bir tehdit olarak algılandığını ortaya koymaktadır. Katılımcılar, yasanın meşruiyetini dini söylemlere dayanan tepkilerle reddetmektedir ve karar alıcıları “Allah’a savaş açmak,” “ıfsat edicilik” ve “fıtrata karşı gelmek” gibi kavramlarla nitelendirerek bir gayri meşrulaştırıcı dili kullanmaktadırlar. Bu temayla ilişkili örnek kullanıcı yorumları aşağıda gösterilmektedir:

“Sizler nasılsınız biliyor musunuz bakara suresinde 205’de geçen ayeti kerimesiniz onlar ifsad edicilerin ta kendileridir kıyafetlerine bakarsınız giyimlerine bakarsınız size güzel görünürler ama onlar sizin düşmanlarınızdırlar Allah hesap veremeyeceksiniz fitrata Savaş açtınız”

“Güya çevreyi koruyacaksınız öyle mi? 😊 . Geçin bunları sn bakan, bunları kimse yemiyor. Allah’ın düzenine karşı gelmektir bu kanun(yoksayılan geçersiz kanun). ‘Allah yapamıyor biz yapacağız’ demektir. Hiçbirinize güvenmiyoruz.. Halktan büyük değilsiniz..”

“Siz bu söylediklerinize siz inaniyormusunuz ve İnsanların bu yalanlara inanacağını mi sanıyorsunuz şaka gibi ya Keser döner sap döner bir gün hesap döner inşaAllah o zaman işiniz zor olur ALLAH savaş açanların kazandığı görülmemiştir”

“Allah ın gazabı yalancılar ve halkı kandıranların üzerine olsun...”

“Sizleri Yüce Allah Azze ve Celle ye havale ediyoruz. Sizlerde ahiret inancı varsa bu pislik yasadan geri dönersiniz.”

Bu paylaşımlar, İklim Kanunu algısının ahlaki ve dini bir çerçevede değerlendirildiğine işaret etmektedir.

Tema 4C. Onay, Kalkınma ve Karşıt Söylemlere Direnç

Bu tema, kanuna yönelik olumlu yaklaşımların ve destekleyici söylemlerin ulusal kimlik, kalkınma hedefleri ve gelecek nesiller için sorumluluk duygusu etrafında yapılandırıldığını göstermektedir. Yorumlar, Türkiye’nin iklim politikalarında artık pasif bir izleyici değil, “oyun kurucu” bir aktör olduğunun altını çizmektedir ve kanunun yalnızca çevreyi korumakla sınırlı kalmayıp, “yerli ve milli” teknolojilerle kalkınma hedefini desteklediğini

vurgulamaktadır. Ayrıca, yasaya yönelik eleştirel ve komplocu söylemlere karşı bir direnç geliştirilmekte ve bu tür söylemler toplumsal birlik için tehdit olarak çerçevelenmektedir. Bu temayla ilişkili örnek kullanıcı yorumları aşağıda gösterilmektedir:

“Türkiye artık iklim politikalarında da oyun kurucu. Ne dışa bağımlı, ne de günü kurtarmaya çalışan. Yeşil kalkınma yolunda dev bir adım daha.”

“Bu konuda bazı insanların kafalarında soru işaretleri var. Umarım zamanla etkin iletişim sayesinde ikna edilip sisteme entegre edilir. Hayırlı olsun inşallah.”

“Ne mutlu bize! 🌱 Türkiye'nin geleceği adına tarihi bir adım atıldı. İlk İklim Kanunumuz, hem çevremizi koruma hem de yerli ve milli teknolojilerle kalkınma hedefimize ulaşmada güçlü bir zemin olacak. 2053 Net Sıfır Emisyon yolculuğunda umut ve gurur doluyuz. 🙌 #YeşilKalkınma”

“Gelecek nesillere daha temiz, daha yaşanabilir bir Türkiye bırakmak için 🌍 #TemizGelecek”

“bilgisiz insanların, düz dünyacıların, komplocuların ve rafizilerin propagandalarına inanmayın, palavralar ve gerçekler, öğrenin ve anlatın, bilgisizliğimizi kullanıyorlar, bize yalanlarını empoze ediyorlar, bu yalanlarla bizi korkutuyorlar ve bizi birbirimize düşman ediyorlar”

Bu paylaşımlar, Türkiye'nin iklim politikalarında aktif rol üstlendiğini ve dışa bağımlılıktan kurtulduğu yönündeki gücü vurgularken diğer yandan “yerli ve milli teknoloji,” “yeşil kalkınma ve gelecek nesillere yaşanabilir bir ülke bırakma” söylemini öne çıkarmaktadır. Öte yandan yasaya yönelik komplocu, bilgisiz ya da karşıt grupların söylemlerine karşı uyarı yapılmakta, toplumsal bütünlük ve bilgilendirmenin önemi öne çıkarılmaktadır.

Tema 5C. Alaycılık ve Politik İletişime Güvensizlik

Bu tema, kanuna ilişkin eleştirilerin üç temel ekseninde yoğunlaştığını göstermektedir: (i) kanunun çevresel hedeflerden ziyade belirli ekonomik aktörlerin çıkarlarını gözettiğine dair rant algısı, (ii) yasaya ilişkin kamuya dönük iletişim stratejilerinin samimiyezsiz, yüzeysel ve “gösteri odaklı” bulunduğu yönünde ortaya çıkan politik ve alaycı iletişim eleştirisi ve (iii) kurumlara, siyasal aktörlere ve yasal düzenlemelere yönelik politik güvensizlik. Bu çerçevede yasa, ekonomik dağılım ilişkileri ve siyasal temsil sorunları bağlamında da tartışılmaktadır. Bu temayla ilişkili örnek kullanıcı yorumları aşağıda gösterilmektedir:

“Bakalım hangi yandaşlar karbon ticaretinden zengin olacak. Kanunum iklimle ilgisi yok!”

“Reklama bak reklama. Resmen milletle dalga geçiyorlar”

“Bilmeyen de okuyunca iyi bir halt zannedecek 🤔 Gazi meclis yazarak gönülleri de fethetmişsiniz 🤔 Yutturmaya çalışmayın.”

“Kim inanır? Kadir inanır!”

“Kuklaya devam mı :)”

Yukarıdaki örnek yorumlar, karbon ticareti ve piyasa mekanizmalarının belirli siyasal ve ekonomik çevrelere kaynak aktaracağına dair güçlü bir kuşku taşımaktadır. Bakanın paylaşımı “reklam,” “gösteri” ve “dalga geçme” olarak nitelenmektedir ve bu da iletişim stratejilerinin ikna edici olmaktan çok yüzeysel ve performatif görüldüğünü ortaya koymaktadır. Ayrıca kısa ve alaycı ifadelerin kullanımı politik güvensizliğe işaret etmektedir.

D. Cumhurbaşkanının Paylaşımı Üzerine Kullanıcı Yorumlarının Tematik Analizi

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından 9 Temmuz 2025 tarihinde yapılan paylaşımın altına gelen ve yalnızca bu paylaşım ile ilgili 191 yorum incelendiğinde ise dört

tema öne çıkmaktadır. Aşağıda bu temalar, içeriklerine ilişkin açıklamalar ve seçilmiş örnek alıntılarla birlikte sunulmaktadır.

Tema 1D. Liderlik Desteği, Güven ve Onay:

Bu temada Cumhurbaşkanına duyulan güveni, bağlılığı ve desteği ön plana alan kullanıcı paylaşımları yer almaktadır. Katılımcılar kanunun içeriğini ikinci planda tutarak liderin samimiyetine ve sözüne sadakatine vurgu yapmaktadır. Ayrıca kanuna dair destekleyici yorumlar bu tema altında toplanmıştır. Bu temayla ilişkili örnek kullanıcı yorumları aşağıda gösterilmektedir:

“Seninleyiz Reis ❤️ ”

“Ben sayın CUMHURBAŞKANIMIZA GÜVENİYORUM..!”

“Ben şahsen ikna oldum. Sözün eri bir kişilik sonuçta kalbı Türk milleti için atıyor. Var oll reizz”

“Yani endişeliydim ama açıklamalar, endişeyi yatıştırır cinsten. İnşallah söylediğiniz gibidir. Teşekkürler”

“bence iyi olabilir. Ama içeriği çok güçlü olmalı. Uygulanabilir ve denetlenebilir olmalı. Güçlü ve iyi hazırlanmış bir iklim kanunu Türkiye için değerli olur bence.”

Bu tema, bireylerin politik liderlere yönelik duygusal bağlılığının politika tartışmalarının önüne geçtiğini göstermektedir. Bu yaklaşım, yasanın teknik yönünden çok, liderlik karizması üzerinden meşruiyet kazandığına işaret etmektedir.

Tema 2D. Meşruiyet ve Ulusal Egemenlik Endişeleri

Bu temada öne çıkan unsur kanunun demokratik katılım olmadan kabul edilmesi, “yerli ve milli” olmaması ve halkın görüşünün alınmaması yönünde dile getirilen endişe ve

eleştirilerden oluşmaktadır. Yorumlarda referandum çağrısı, şeffaflık eksikliği ve dışa bağımlılık vurgusu dikkat çekmektedir. Bu temayla ilişkili örnek kullanıcı yorumları aşağıda gösterilmektedir:

“İklim kanununu istemiyoruz böyle bir karar halka sormadan alınmamalı referandum yapilsın iklim kanununa HAYIR diyoruz”

“İSTEMİYORUM REFERANDUM YAPILSIN !”

“İbretlik kanunun oluşum ve istişare süreçlerini yakinen izledim. Oluşumu aşamasında hiç bir katmanın dahil edilmeyişi, istişare sürecinin pas geçilmesi manidar. Umarım sözüüm ona yerliliği ve milliliği meçhul kanundan her zamanki gibi mahcubiyet düşmez hissenize. Saygılarımla”

“Yerli ve milli mi 🤔 Sayın C.Başkanım küreselcilerin dayattığı insanı ve hayvanı az olan bi dünya yaratma projesi nasıl yerli milli oluyor? Masal güzel yazılmış, oyuncular ikna olmuş bu durumda bize masalı okumak düşüyor ama biz masal okuyacak yaşı geçtik”

“Bu kanun ne milli ne de yerlidir. siyasetçiler herşeyi biliyor gibisinden bir üslubu kabul etmiyoruz..komplo teorisyeni de degiliz.”

“Türkiye’de doğayı, hayvancılığı, havanın kalitesini daha iyi seviyelere getirmek için Gavurun kanunlarını mı uygulamanız gerekli. Birşeyi de kendimiz yapamıyor muyuz? Gavurun kanunu iyi niyetli değil! Aşılar konusunda da pilot ülke olduk, kalp krizinden kırılıyor ülke. Yeter artık”

Bu tema, yasanın demokratik meşruiyet eksikliği ve ulusal egemenlik kaygısı üzerine kuruludur. Katılımcılar, çevre politikalarının bir tür “dış dayatma” olabileceğini ve Türkiye’nin kendi özgün politikalarını geliştirmesi gerektiğini savunmaktadır.

Tema 3D. Komplo Anlatıları

Bu temada kanun, “küreselcilerin dayatması,” “emperyalist proje” ya da “deccalizm” gibi çerçevelerle olumsuz şekillerde isimlendirilmekte; yapay et, böcek tüketimi, aşılar ve diğer küresel sağlık krizleriyle ilişkilendirilerek geniş bir komplo anlatısına oturtulmaktadır. Bu temayla ilişkili örnek kullanıcı yorumları aşağıda gösterilmektedir:

“İklim Kanunu emperyalist bir projedir. Gelişmekte olan ülkelere kurulmuş bir tuzaktır. Bu konuyu tekrar gözden geçirmelisiniz.”

“Biz iklim kanununun bizim hayrımıza olduğunu düşünmüyoruz ve bir an önce bu yanlıştan dönülmesini istiyoruz. Sayın cumhurbaşkanım bu ihanetin bize yapılmasına müsaade etmeyin. Corona zamanı aşı dendi yapıldı ve kalp krizinden ölen ölene. Biz bunlara inanmıyoruz inanmayacağız.”

“YAPAY ET ÜRETİMİ REKLAMLARI GÜZELLEMELELER BAŞLADI YOK TEMİZ ETMİŞ YOK SAĞLIKLI ETMİŞ İKLİM KANUNUNA HAYIR”

“İklim kanunu Türkiye'nin tapusunu Birleşmiş Milletler ve onun sahibi küresel şirketlere devretmektir. Bunun örnekleri kutsal sıvı aşılar, deli dana, kuş gribi salgını safsataları ile insanlık suçu işlendi. Şimdide inekler as sırada”

“İklimler değişmiyor tıpkı her canlı gibi fıtratı nasıl yaratılmış ise o şekilde devam ediyor Kainatı fıtratı bozacak olan deccalizmdir Deccalizmin kanunlarını inancım gereği istemiyorum Yapay et, böcek yemek istemiyorum Su dünyada eksilmeyecek bir döngüde küresel ısınma yok”

Bu tema, iklim politikasının çevresel ve bilimsel temellerinden koparılarak küresel komplo anlatılarıyla ilişkilendirildiğini göstermektedir. Katılımcılar, çevre politikalarını

“dayatma” ve “insanlığa karşı proje” olarak algılamaktadır. Dini ve kültürel referanslarla bu söylemi güçlendirmektedir.

Tema 4D. Uluslararası Adalet ve Ulusal Çıkarların Sorgulanması

Bu temada, Tema 1A ve Tema 2B’de olduğu gibi, İklim Kanunu, Türkiye’nin tarihsel emisyon sorumluluğu ve uluslararası bağlamdaki konumu üzerinden tartışmaya açılmaktadır. Katılımcılar, Türkiye’nin küresel emisyonlarda düşük paya sahip olmasına rağmen hızlı bir biçimde iklim yasası çıkarmasını adaletsiz bir yük paylaşımı olarak görmektedir. Ayrıca ABD, Fransa ve İtalya gibi ülkelerin benzer düzenlemelerden çekildiği veya kabul etmediği hatırlatılarak Türkiye’nin bu politikaları uygulamasının uluslararası düzeyde tutarsız ve gereksiz olduğu öne sürülmektedir. Yasa, “yerli ve milli” söylemleriyle sunulsa da yorumlarda bunun inandırıcı bulunmadığı, aksine dış dayatmalarla çeliştiği ifade edilmektedir. Bunun yanında, yasa gerekçelerinin küçümsenmesi ya da geçmişte olumsuz sonuçlar doğurduğu düşünülen aile politikalarıyla karşılaştırılması, katılımcıların güvensizlik ve karamsarlık içinde olduklarını göstermektedir. Bu temayla ilişkili örnek kullanıcı yorumları aşağıda sunulmuştur:

“Yav merak ediyorum sanayi devriminden beri toplam emisyonun %1’ni bile yapmamışızdır. Bir tane daha dikili kullanimda nükleer santralimiz yok. Ama nedense abd Çin Fransa İtalya kabul etmiyorken biz meclisten ışık hızıyla geçiriyoruz? Bir de sizi halk seçti ama halkın haberi yok..”

“Tabi tabi, abd nin bile çekildiği anlaşmayı dünyada en az karbon salınan bir ülke olarak biz neden onaylayalım. İklim kanunu ile bu ülkeye en büyük kötülüğün finalini yapmış oldunuz. Millet artık herşeyin farkında.”

“Onca ülke(daha dün İtalya) Paris iklim anlaşmasından çekilirken, bize yerli ve milli olarak mı dayatacaksınız bu anlaşmayı? Yerli ve Milli ise neden Dünya Ülkeleri çekiliyor anlaşmadan? Aklımı kaçıracağım.”

“İklim Kanunu, karbon ayak izi falan filan...”

“Aile için çıkarılan kanunlar sayesinde ailelerin durumu nasıl perişan vaziyette ise iklim kanunu sayesinde ise olacakları kestirmek zor değil .O zaman halkımıza geçmiş olsun.”

Bu tema, İklim Kanunu'na yönelik eleştirilerin merkezinde meşruiyet sorunsalını ortaya koymaktadır. Katılımcılar, uluslararası yükümlülüklerin Türkiye'ye haksız biçimde dayatıldığı kanaatini taşımakta, yasa yapım sürecini ulusal çıkarlar ve demokratik meşruiyet açısından sorunlu görmektedir. Buraya kadar gerçekleştirilen analizler sonucunda elde edilen bulgular, Tablo 1'de sistematik biçimde sunulmuştur.

Tablo 1.

Resmî Paylaşımlara Yapılan Kullanıcı Yorumlarının Tematik Dağılımı

Kaynaklar	Temalar
A. Bakanlığın Birinci Paylaşımı	Tema 1A: Küresel Adaletsizlik ve Temsil Sorunu
	Tema 2A: Devlet Politikalarına Güvensizlik ve Sosyo-Ekolojik Riskler
	Tema 3A: Ekonomik Yük ve Bireysel Özgürlük Endişesi
B. Bakanlığın İkinci Paylaşımı	Tema 1B: Dini Referanslar ve Komplo Anlatıları
	Tema 2B: Küresel Adaletsizlik ve Temsil Sorunu
	Tema 3B: Doğrudan ve Nedensiz Ret
	Tema 4B: Politik Güvensizlik
C. Bakanın Paylaşımı	Tema 1C: İhanet ve Dış Güçlerin Dayatması
	Tema 2C: Adaletsizlik, Uluslararası Sorumluluk ve Ulusal Çıkar
	Tema 3C: Dini ve Ahlaki Karşıtlık
	Tema 4C: Onay, Kalkınma ve Karşıt Söylemlere Direnç
	Tema 5C: Alaycılık ve Politik İletişime Güvensizlik
D. Cumhurbaşkanının Paylaşımı	Tema 1D: Liderlik Desteği, Güven ve Onay
	Tema 2D: Meşruiyet ve Ulusal Egemenlik Endişeleri
	Tema 3D: Komplo Anlatıları
	Tema 4D: Uluslararası Adalet ve Ulusal Çıkarların Sorgulanması

Üst Düzey Temalar

Dört farklı paylaşım altına gelen kullanıcı yorumları, araştırmacı tarafından sistematik ve karşılaştırmalı bir yaklaşımla incelenerek üst düzey temalar oluşturulmuştur. Bu aşama sonrasında, hem alt temaların hangi üst temalar altında toplanacağına hem de üst temaların kavramsal kapsamı ve başlıklandırılmasına ilişkin iki bağımsız araştırmacıdan geri bildirimler alınmış ve gerekli revizyonlar yapılmıştır. Son aşamada yapılan sentez sonucunda, tüm temalar üç ana üst düzey tema altında bütünleştirilmiştir (bk. Tablo 2). Bu tematik çerçeve, iklim politikalarına yönelik toplumsal tepkilerin üç temel ekseninde biçimlendiğini göstermektedir: a) küresel ve ulusal adaletsizlik, b) politik güvensizlik ve c) komplo anlatıları, dini ve duygusal tepkiler. Aşağıda, bu üç üst düzey tema açıklanmaktadır.

Tema 1. Küresel ve Ulusal Adaletsizlik

Bu tema kullanıcıların hem uluslararası hem de ulusal düzeydeki adaletsizlik algıları üzerinden şekillenmektedir. Yorumlarda öne çıkan ortak vurgu, karbon emisyonu açısından daha fazla sorumluluğu olan ülkelerin bu konuda yeterince sorumluluk üstlenmediği bir ortamda Türkiye'nin sorumluluk üstlenmesinin haksız olduğu yönündedir. Katılımcılar; ABD, Çin, Hindistan gibi büyük emisyon üreticilerinin yükümlülükten kaçtığını vurgulayarak Türkiye'nin iklim değişikliğinin etkilerini azaltmak için hızlı bir şekilde adım atmasının uluslararası adalet açısından tutarsız olduğunu belirtmektedir. Bu bağlamda, yasa süreci hem küresel güç dengeleri hem de tarihsel emisyon sorumlulukları üzerinden sorgulanmaktadır.

Ulusal düzeyde adaletsizlik algısı ise demokratik meşruiyet ve toplumsal rıza eksikliği çerçevesinde ortaya çıkmaktadır. Yorumlarda vatandaşların görüşünün alınmadığı, yasaların kapalı kapılar ardında çıkarıldığı ve vatandaşların iradesinin yok sayıldığı belirtilmektedir. Bu durum, yalnızca yasa karşıtlığı olarak değil ulusal çıkarların gözetilmediği ve vatandaşın yükünün orantısız şekilde arttığı bir haksızlık algısı olarak ifade edilmektedir. Dolayısıyla

adaletsizlik teması hem küresel yük paylaşımına hem de yerel demokratik süreçlere yönelik eleştirileri birleştiren kapsayıcı bir üst tema olarak konumlandırılmıştır.

Tema 2. Politik Güvensizlik

Politik güvensizlik teması; devlet kurumlarına, siyasal aktörlere ve yasa sürecine duyulan kuşkuları ifade etmektedir. Kullanıcılar geçmiş deneyimlerden kaynaklanan ihmal, çelişkili uygulamalar ve söylenen ile yapılan arasındaki tutarsızlıklar üzerinden devlet politikalarına güvensizliklerini dile getirmektedirler. İklim Kanunu'nun tarım, hayvancılık ve gıda güvenliği üzerinde yaratacağı olumsuz etkiler ve ekonomik kaygılar, güvensizliği daha da derinleştirmektedir. Politik güven eksikliği, yasaya yönelik eleştirilerin merkezinde yer almakta ve toplumsal belirsizlikleri artırmaktadır.

Ayrıca, politika ve iletişim güvensizliği de öne çıkan bir alt boyuttur. Kullanıcılar, yasaların kamuya dönük sunumlarını samimiyetsiz ve gösteri odaklı bulmakta, alaycı ve kısa mesajlarla politik aktörleri eleştirmektedir. Bu durum, yalnızca yasa ile sınırlı kalmayıp daha geniş bir politik güven sorunsalına işaret etmektedir. Politik güvensizlik teması hem devletin somut uygulamalarına hem de iletişim ve siyasi temsil süreçlerine yönelik eleştirileri kapsayacak şekilde sentezlenmiştir.

Tema 3. Komplo Anlatıları, Dini ve Duygusal Tepkiler

Bu tema ise yasa karşıtı söylemlerin komplo teorileri, dini referanslar ve duygusal tepkiler etrafında yoğunlaşmasını ifade etmektedir. Kullanıcılar, İklim Kanunu'nu şeytani sistem, dış güçlerin dayatması veya uluslararası elitlerin gizli planları gibi çerçevelerle değerlendirerek yasayı ulusal ve dini değerleri tehdit eden bir unsur olarak algılamaktadır. Bu çerçevede dini ve ahlaki referanslar, yasa karşıtlığını meşrulaştıran güçlü bir söylemsel kaynak olarak ortaya çıkmaktadır.

Buna ek olarak ihanet söylemleri ve doğrudan reddiye ifadeleri, toplumsal duygusal tepkilerin ve kimlik odaklı karşı duruşun göstergesidir. Kullanıcılar, yasa karşıtlığını yalnızca

bilimsel veya ekonomik temellere dayandırmayıp ulusal egemenlik, toplumsal bütünlük ve dini değerlerin ihlali bağlamında da anlamlandırmaktadır. Komplo anlatıları, dini tepkiler ve duygusal ifadeler hem bireysel hem de kolektif düzeyde yasa karşıtlığının sürükleyici unsurları olarak bu temada sentezlenmiştir.

Tablo 2.

Üst Düzey Temalar ve Açıklamalar

Üst Düzey Tema	Açıklama		Temalar
1. Küresel ve Ulusal Adaletsizlik	Küresel Adaletsizlik ve Temsil Sorunu	Büyük emisyon üreticileri yasaya uymazken Türkiye'nin sorumluluk üstlenmesi, uluslararası haksızlık algısı	Tema 1A, 2B, 2D, 4D
	Adaletsizlik, Uluslararası Sorumluluk ve Ulusal Çıkar	Ulusal düzeyde vatandaşların görüşü alınmadan yasaların çıkarılması; yükün halk ve sanayiye orantısız yansımaları	Tema 2C
2. Politik Güvensizlik	Devlet Politikalarına Güvensizlik ve Sosyo-Ekolojik Riskler	Devletin geçmiş uygulamalarına güvensizlik, kanunun tarım, hayvancılık ve gıda güvenliği üzerinde yaratacağı olası riskler	Tema 2A, 4B
	Alaycılık ve Politik İletişime Güvensizlik	Yasanın gösteri odaklı, samimiyetsiz iletişimi ve siyasal aktörlere yönelik kuşkular	Tema 5C
3. Komplo Anlatıları, Dini ve Duygusal Tepkiler	Dini Referanslar ve Komplo Anlatıları	Yasa karşıtlığının dini ve ahlaki referanslarla desteklenmesi; şeytani sistem ve Tanrı'ya savaş açmak söylemleri	Tema 1B, 3C, 3A
	İhanet ve Dış Güçlerin Dayatması	Yasanın ulusal egemenliği tehdit eden bir dış güç dayatması olarak algılanması; "ihamet" söylemi	Tema 1C
	Komplo Anlatıları	Küresel elitler, yapay et, aşılar, böcek sütü gibi unsurlarla ilişkilendirilmiş geniş komplo teorileri	Tema 3D, 3B
	Onay ve Destek	Yasanın kalkınma ve toplumsal yarar perspektifiyle desteklenmesi; karşıt söylemlere direnç ve Cumhurbaşkanının liderliğine onay	Tema 1D, 4C

Tartışma

Bu nitel çalışmanın amacı, Türkiye'nin ilk İklim Kanunu'nun kamuoyundaki anlamlandırılma biçimlerini, resmi iletişim kanalları altındaki çevrim içi kullanıcı yorumları aracılığıyla incelemektir. Sonuçlar, iklim politikalarının çevresel bir düzenleme olarak değil ulusal kimlik,

egemenlik, adalet ve güven gibi daha geniş sosyo-politik anlam alanları içinde ele alındığını göstermektedir. Kullanıcı yorumlarında, kanuna yönelik tepkilerin büyük ölçüde devlet politikalarına duyulan güvensizlik, uluslararası adaletsizlik algısı ve demokratik temsil eksikliği gibi temalar etrafında şekillendiği; buna karşın, daha sınırlı bir kesimin ise yasayı kalkınma ve gelecek kuşaklara karşı sorumluluk perspektifinden olumlu şekilde anlamlandırıdığı görülmektedir. Bu durum, iklim değişikliğine bağlı çevresel politikaların Türkiye’de salt teknik ya da bilimsel bir mesele olarak değil adalet, politik güven ve duygulanımların kesiştiği bir tartışma alanı hâline geldiğini göstermektedir.

Bakanlığın İklim Kanunu’na ilişkin ilk paylaşımına gelen yorumlar incelendiğinde, kamuoyunun genel olarak yasaya kuşkulu ve eleştirel bir mesafeyle yaklaştığı görülmektedir. Bu yorumlarda öne çıkan temalar; devletin iklim değişikliği kaynaklı çevre politikalarına yönelik sistematik güvensizlik, iklim yasasının uluslararası baskılara boyun eğme aracı olarak görülmesi ve politik sorumluluktan kaçış olarak algılanmasıdır. Katılımcılar, iklim değişikliğine dair yükün bireylere ya da topluma aktarılmasına yönelik adaletsizlik duygusunu sıkça dile getirmiştir. Buna karşın, bakanlığın ikinci paylaşımına verilen tepkilerde daha pragmatik ve çözüm odaklı bir tonun kısmen güçlendiği, özellikle bazı kullanıcıların eleştirel bir perspektifle gelecek kuşaklara karşı sorumluluk vurgusunu öne çıkardığı görülmüştür. Ancak bu olumlu yaklaşım dahi sıklıkla “samimiyet” ve “uygulama güveni” sorgulamalarıyla iç içe geçmiştir. Öte yandan ilgili bakanın paylaşımı altındaki yorumlar; genel olarak politik güven, devletin etkinliği ve bireysel sorumluluk temaları etrafında yoğunlaşmıştır.

Kullanıcılar, yasaya dair kuşkularını ifade ederken devletin icraatlarına yönelik eleştirel bir mesafe ve gelecek kaygısı vurgusu yapmışlardır. Bu yorumlarda öne çıkan diğer vurgular; bürokratik güvensizlik, toplumsal adalet beklentisi ve bireysel çevre sorumluluğu algısıdır. Yorumların tonu çoğunlukla eleştirel ve sorgulayıcıdır. Katılımcılar yasayı teknik bir düzenleme olarak değil politik temsil ve vatandaşlık ilişkisi üzerinden deneyimlemektedir.

Cumhurbaşkanının paylaşımı altındaki yorumlar ise eleştirel vurgular korunarak daha çok millî sorumluluk, toplumsal birlik ve gelecek kuşak kaygısı ekseninde şekillenmiştir. Burada katılımcılar, devletin liderliğine dair destek ve güven temalarını öne çıkarırken aynı zamanda yasaların uygulanabilirliği ve pratik sonuçları konusunda kuşkularını dile getirmişlerdir. Alt temalar arasında özellikle kolektif aidiyet, ulusal kimlik vurgusu ve stratejik umut öne çıkmaktadır.

Sonuçlar, katılımcıların iklim yasasına ilişkin yorumlarında dağıtımsal adalet algısının belirleyici bir rol oynadığını göstermektedir. Kullanıcılar Türkiye'nin görece düşük emisyon payına rağmen küresel yükümlülükleri üstlenmek zorunda kalmasını ciddi bir adaletsizlik olarak değerlendirmişlerdir. Bu tutum, literatürde de benzer biçimde gözlemlenmektedir: Bireyler, uluslararası iklim politikalarında yükümlülüklerin kime düşmesi gerektiği konusundaki adalet ilkeleri arasında öncelikle emisyon sorumluluğu ve kapasite, eşitlik gibi ilkeleri vurgulamaktadırlar (Schleich ve ark., 2016). Bu çerçevede, gelişmiş ülkelerin tarihsel ve güncel yüksek emisyon sorumlulukları karşısında, gelişmekte olan ülkelerin eşit ya da benzer düzeyde yük üstlenmesi kullanıcılar nezdinde meşruiyet açısından sorgulanmaktadır. Kullanıcılar bu “orantısız sorumluluk” algılarını, iklim yasasına yönelik eleştirel yorumlarında ön plana çıkarmaktadır. Katılımcılar bu algıyı sadece ekonomik gerekçelerle değil, aynı zamanda adalet bağlamında da dile getirmiştir; yüksek gelirli ve sanayileşmiş ülkelerin daha fazla katkı yapması gerektiğini belirten yorumlar, adaletin uluslararası ve toplumsal boyutlarını bir arada düşündüklerini göstermektedir.

Sonuçlar prosedürel adalet ekseninde de önemli bağlantılar içermektedir. Katılımcılar, yasa tasarısının hazırlanma sürecinde şeffaflık, katılım ve temsil eksikliklerine dikkat çekerek sürecin adil yürütülmediğine ilişkin bir algı dile getirmiştir. Bu durum, yasa sonucunun potansiyel olarak toplumsal fayda üretse dahi, sürece yönelik güven eksikliğinin katılımcılarda yasayı sorgulama ve meşruiyetini tartışma eğilimini güçlendirdiğini

göstermektedir. Nitekim yasa yürürlüğe girmeden önce gerçekleştirilen bir kamuoyu araştırması, katılımcıların yüzde yetmişinin Meclis'te görüşülmekte olan iklim yasasından haberdar olmadığını; haberdar olduğunu belirten görece küçük bir kesimin (%18) ise yasanın içeriğine ilişkin bilgi sahibi olmadığını ortaya koymuştur (Konda, 2024). Bu durum, iklim politikalarının hazırlanma ve tartışılma süreçlerinde bilgi akışı ve kamusal katılımın sınırlı kaldığını düşündürmektedir. Araştırma kapsamında elde edilen sonuçlar, katılımcıların karar alma mekanizmalarının dışında tutulduklarını hissettiklerinde yasal düzenlemeleri adaletsiz olarak nitelediklerini göstermektedir. Bu durum, bireylerin sürece dâhil edilme düzeylerinin hukuki sonuçlara dair algılarını şekillendirdiğini savunan meşruiyet yaklaşımıyla (Sunshine ve Tyler, 2003; Tyler, 2006) paralellik göstermektedir. Prosedürel şeffaflık kararların benimsenmesinde son derece kritiktir (Tyler ve ark., 2015). Bu konudaki çalışma sonuçları, bu mekanizmanın Türkiye bağlamında iklim yasaları üzerine yorumlarda da geçerli olduğunu ortaya koymaktadır. Katılımcıların prosedürel adalet algısı düşük olduğunda, yorumlarda hem eleştirel ton artmakta hem de devlete güven boyutunda zayıflama eğilimi gözlemlenmektedir. Bu, adalet algısının yalnızca sonuçla değil, sürecin kendisiyle de yakından ilişkili olduğunu ve iklim yasalarının toplumsal meşruiyetini açıkça şekillendirdiğini göstermektedir.

Sonuçlar kullanıcıların iklim yasasına ilişkin yorumlarında politik güvenin de belirleyici bir çerçeve sunduğunu göstermektedir. Temalar arasında öne çıkan unsur, güven düzeyinin yorumların tonunu ve içerik yönelimini doğrudan şekillendirmesidir. Bazı katılımcılar, yasaların uygulanabilirliğine ve devlet kurumlarının teknik yeterliliğine ilişkin belirgin bir kuşku ve eleştirel mesafe ortaya koymuştur. Bu tutum, politik güvenin görece düşük olduğu toplumsal bağlamlarda, bireylerin yasaları tarafsız düzenlemelerden ziyade belirli çıkar gruplarının veya politik aktörlerin stratejik manevralarıyla şekillenmiş araçlar olarak algılama eğilimini güçlendirebilir. Nitekim politik güven, bireylerin devlet politikalarına ilişkin belirsizlik ve maliyet algılarını rasyonelleştirme eğilimini

güçlendirmekte (Jacobs ve Matthews, 2017), böylece algısal tehditleri azaltıcı bir psikolojik faktör işlevi görmektedir. Ayrıca, bulgularda öne çıkan politik güven(sizliğin kurumların teknik yeterliliğinden ziyade politik niyet ve şeffaflık algısıyla doğrudan ilişkili olduğu anlaşılmaktadır. Katılımcılar, yasal düzenlemeleri çoğunlukla politik kazanımlar ve bir tür güç gösterisi perspektifinden yorumlamış, kanunla gelecek çevresel hedefleri arka planda bırakmış gibi görünmektedir. Bu bulgu, politik güvenin yüksek olduğu durumlarda bireylerin yasaları, ortak iyiliği gözeten ve toplumsal bütünlüğü koruyan meşru düzenlemeler olarak anlamlandırma eğiliminde olduklarını gösteren literatürle tutarlıdır (Zannakis ve ark., 2015).

Temalardaki politik güven kavramına işaret eden yorumlar, politik güvenin hem bireysel algılar hem de toplumsal değerlendirmeler üzerinde rol oynadığını göstermektedir. Örneğin bazı temalarda yasaların adil ve kapsayıcı olup olmadığına dair değerlendirmeler, politik aktörlere duyulan güvenle paralellik göstermektedir. Bu durum, politik güvenin yasaların algılanışını yalnızca doğrudan değil dolaylı olarak da şekillendirdiğini ve adalet algısı ile komplo temelli okuma eğilimleri arasında bir köprü işlevi gördüğünü düşündürmektedir.

Paylaşımlar altındaki yorumlarda komplo anlatılarının belirgin biçimde yer aldığı görülmektedir. Kullanıcılar özellikle iklim yasasına ilişkin karmaşık süreçleri açıklarken, “arka planda gizli aktörler ve çıkar grupları”nın etkisini sıklıkla vurgulamışlardır. Bu durum, literatürde tarif edildiği üzere (Douglas ve ark., 2017; Keeley, 1999) düşük politik güven ve belirsizliğe tahammülsüzlükle ilişkili bir eğilim olarak ele alınabilir. Örneğin bazı yorumlarda enerji şirketleri veya uluslararası aktörler yasayı manipüle eden güçler olarak betimlenmiştir. Bu da katılımcıların kontrol kaybı hissini ve adaletsizlik algısını yansıtmaktadır. Bulgular, komplo anlatılarının yalnızca bireysel kuşkuları değil, toplumsal meşruiyet ve politik güveni de şekillendirdiğini düşündürmektedir; bu, politikleşmiş kimliklerin güçlü olduğu bağlamlarda bir tür tehdit algısıyla ilgili görünmektedir (Patterson ve ark., 2025).

Yorumlarda öne çıkan duygulanımlar çoğunlukla kaygı, öfke ve belirsizlik hissi ekseninde şekillenmektedir. Kullanıcıların çoğu yasaya dair yorumlarında kaygı ve güvensizlik duygularını ifade ederken, az sayıdaki kullanıcının aidiyet ve sorumluluk algısında olumlu nüanslar gözlemlenmiştir. Örneğin cumhurbaşkanının paylaşımı altındaki yorumlarda umut ve kolektif sorumluluk duygusu ön plana çıkarken bakanın paylaşımı altında daha eleştirel ve kuşkulu bir ton hâkimdir. Bu durum, politik güvenin duygulanımları şekillendirme rolü ve bireylerin yasa ve düzenlemelere yönelik meşruiyet algısı üzerindeki etkisini doğrular niteliktedir. Dolayısıyla, komplo anlatıları yalnızca bilişsel bir açıklama mekanizması değil aynı zamanda duygusal tepkiler ve toplumsal bağlam aracılığıyla politik güveni yeniden üreten bir süreç olarak ortaya çıkmaktadır.

İklim değişikliği politikalarının toplumsal meşruiyetinin sağlanamaması ya da bu meşruiyet algısının zayıf kalması durumunda, mevcut ilerlemelerin geriye dönmesi olasıdır (örn., Crowley, 2017; Mildenerger, 2021). Dolayısıyla, iklim politikalarına yönelik toplumsal kabulü güçlendirebilmek için bireylerin bu politikalara dair itiraz ve direnç noktalarının altında yatan sosyal psikolojik süreçlerin anlaşılması kritik bir önem taşımaktadır (Drews ve van den Bergh, 2016). Bu bağlamda elde edilen bulgular, iklim politikalarının etkili biçimde benimsenmesi için geliştirilecek stratejilerin yalnızca yapısal düzenlemelere değil, aynı zamanda politik güven, adalet algısı ve duygusal tepkilerin karşılıklı etkileşimine odaklanması gerektiğini göstermektedir. Bu unsurların birlikte ele alınması, hem politikaların toplumsal düzeyde meşruiyet kazanmasını hem de iklim eylemlerine yönelik sürdürülebilir bir destek ortamının oluşmasını kolaylaştıracaktır.

Öncelikle, iklim değişikliğine bağlı çevre politikalarının hazırlanma ve uygulanma süreçlerinde daha fazla şeffaflık ve katılım mekanizmalarının güçlendirilmesi kritik önemdedir. Örneğin son derece basit arayüzler kullanarak çevrimiçi geri bildirim kanalları aracılığıyla vatandaşların görüşlerinin alınması ve vatandaşlardan gelecek bu geri

bildirimlerin nasıl değerlendirildiğinin görünür kılınması, prosedürel adalet algısını ve yasaların meşruiyetini artırabilir. İkincisi, iletişim stratejilerinde yalnızca teknik veya bilimsel argümanlara dayanmak yerine, adalet ve ulusal sorumluluk temalarını vurgulamak önemli görünmektedir. Kamu mesajları, iklim yasasının kolektif yararı, gelecek kuşaklara karşı sorumluluk ve dağıtımsal adalet perspektifiyle ilişkilendirildiğinde kuşkucu veya eleştirel tonlar dengelenebilir. Üçüncü olarak, komplo anlatılarını ve güvensizlik temalarını azaltmak için devlet ve kurumlar, uygulama kapasitesini ve niyet şeffaflığını açık biçimde gösterecek somut adımlar atmalıdır. Örneğin pilot uygulama sonuçları, denetim raporları ve ilerleme göstergeleri düzenli olarak paylaşılmalıdır. Ayrıca, iletişimde kolektif aidiyet, stratejik umut ve ulusal kimlik vurgularını bilinçli olarak ön plana çıkarmak, duygulanımların kaygı ve öfke ekseninden sorumluluk ve umut eksenine kaymasına yardımcı olabilir. Son olarak, farklı demografik ve toplumsal grupların perspektiflerini kapsayan hedefli iletişim ve farkındalık kampanyaları, bireylerin kendilerini sürece dâhil edilmiş hissetmelerini sağlayarak hem politik güveni hem de yasaların toplumsal meşruiyetini güçlendirebilir.

Bu araştırmanın sınırlılıkları birkaç temel eksen üzerinden ele alınabilir. Birincisi, bu çalışmada veri kaynağı olarak yalnızca X platformu üzerinden elde edilen sosyal medya paylaşımları kullanılmıştır. Bu durum, farklı dijital kamusal alanlardaki tepkilerin ve tartışma dinamiklerinin çalışmaya yansımamasına yol açmış olabilir. Sosyal medya kullanıcılarının demografik özellikleri ve temsil kabiliyeti hakkında veri bulunmaması, yorumların bağlamsallaştırılmasını sınırlandırmaktadır. Örneğin genç kullanıcıların veya belirli siyasi grupların platform kullanım yoğunluğu, yorumların içerik ve tonunu etkileyebilir. İkinci olarak, veri toplama süresi paylaşımın yayımlanmasını takip eden ilk iki gün ile sınırlıdır. Bu yaklaşım, katılımcıların erken dönem tepkilerini yakalamak açısından avantajlı olsa da bu konudaki tartışmaların uzun vadeli değişimi veya yeni tartışma eksenlerinin ortaya çıkışı göz ardı edilmiştir. Dolayısıyla bulgular, kamuoyunun yasa hakkındaki ilk algılarını

yansıtmaktadır; ancak bu algıların zaman içindeki değişimi veya dönüşümü bu çalışma kapsamında incelenememiştir. Üçüncü olarak, analiz yalnızca kamu otoritelerinin paylaşımlarına gelen doğrudan yanıtlarla sınırlıdır. Paylaşımlara gelen beğeniler, yeniden paylaşımlar veya dolaylı etkileşimler gibi sosyal onay mekanizmaları ve kullanıcıların pasif katılım biçimleri çalışmanın kapsamına dâhil edilmemiştir. Bu, yorumlarda öne çıkan temaların kullanıcıların genel algısını bütünüyle temsil etmeyebileceği anlamına gelmektedir. Bu sınırlılıklar, araştırmanın erken dönem dijital tepkileri ve sosyal psikolojik dinamikleri anlamada değerli bulgular sunduğunu değiştirmemekle birlikte, yorumların kapsamı ve genellenebilirliği hakkında dikkatli olunması gerektiğini göstermektedir.

Bu sınırlılıkları dikkate alarak sonraki çalışmalar için öneriler hem yöntemsel hem de kuramsal olarak daha kapsamlı bir anlayış sağlayabilir. Öncelikle, gelecekteki araştırmalar farklı dijital platformları ve sosyal medya mecralarını kapsayarak kullanıcı demografisi ve katılım biçimleri bağlamında daha temsil edilebilir örneklemeler üzerinden yürütülebilir. Böylece yorumların ton ve içerik farklılıkları daha sağlıklı biçimde karşılaştırılabilir. Ayrıca veri toplama süresi, yalnızca katılımcıların bu konudaki erken dönem tepkilerini değil, tartışmaların uzun dönemli evrimini ve temaların zaman içindeki dönüşümünü gözlemleyecek şekilde uzatılabilir. Bu yolla toplumsal algılar ve komplo eğilimlerinin dinamik yapısı ortaya çıkarılabilir. İlerideki çalışmalar, yalnızca doğrudan yanıtları değil beğeni, paylaşım, yorum zincirleri ve dolaylı etkileşimleri de kapsayarak sosyal onay mekanizmalarının ve pasif katılımın rolünü inceleyebilir. Böylece kullanıcı davranışlarının ve bu konudaki algısal etkilerin daha bütüncül bir resmi sunulabilir. Kuramsal açıdan ise politik güven, adalet algısı ve komplo eğilimleri arasındaki ilişkilerin farklı bağlamlarda incelenmesi, elde edilen bulguların genellenebilirliğini artırabilir ve iklim politikalarının toplumsal meşruiyetini etkileyen psikososyal mekanizmaların daha kapsamlı bir çerçevede anlaşılmasını sağlayabilir.

Çıkar Çatışması/ *Conflict of Interest*:

Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir/ *The author has not disclosed any conflicts of interest.*

Finansal Destek / Grant Support:

Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir/ *The author has declared that he/she did not receive any financial support for this work.*

Yapay Zekâ Kullanım Beyanı/ Artificial Intelligence Usage Statement:

Bu çalışmanın hazırlanması sırasında yazar; makalenin dilinin geliştirilmesi, okunabilirliğinin artırılması, gramer ve anlam hatalarının tespit edilmesi ve temaların isimlendirilmesine yönelik öneriler alınması amacıyla ChatGPT (GPT-5.2) ve Gemini 1.5 Flash araçlarından faydalanmıştır. Bu araçların kullanımının ardından yazar, içeriği gerektiği şekilde incelemiş ve düzenlemiş; metnin bilimsel doğruluğu, etik uygunluğu ve yayın içeriğinin tüm sorumluluğunu üstlendiğini kabul ve beyan etmektedir/ *During the preparation of this study, the author utilized ChatGPT (GPT-5.2) and Gemini 1.5 Flash tools to enhance the language of the article, improve its readability, identify grammatical and semantic errors, and receive suggestions for naming themes. Following the use of these tools, the author reviewed and edited the content as necessary and accepts and declares full responsibility for the scientific accuracy, ethical appropriateness, and publication content of the text.*

Kaynakça

- Abdelaty, H., Weiss, D. ve Mangelkramer, D. (2023). Climate policy in developing countries: analysis of climate mitigation and adaptation measures in Egypt. *Sustainability*, 15(11), 9121. <https://doi.org/10.3390/su15119121>
- Bechtel, M. M. ve Scheve, K. F. (2013). Mass support for global climate agreements depends on institutional design. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 110(34), 13763-13768. <https://doi.org/10.1073/pnas.1306374110>
- Berglez, P. ve Al-Saqaf, W. (2021) Extreme weather and climate change: social media results, 2008–2017. *Environmental Hazards: Human and Policy Dimensions*, 20(4), 382-399. <https://doi.org/10.1080/17477891.2020.1829532>
- Braun, V. ve Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Cihon, P. ve Yasseri, T. (2016). A biased review of biases in Twitter studies on political collective action. *Frontiers in Physics*, 4, Article 34. <https://doi.org/10.3389/fphy.2016.00034>
- Citrin, J. ve Stoker, L. (2018). Political trust in a cynical age. *Annual Review of Political Science*, 21(1), 49-70. <https://doi.org/10.1146/annurev-polisci-050316-092550>
- Climate Change Laws of the World. (2025). *Climate change laws of the world*. Grantham Research Institute on Climate Change and the Environment & Climate Policy Radar. <https://climate-laws.org/search?c=laws&fl=true>
- Crowley, K. (2017). Up and down with climate politics 2013-2016: The repeal of carbon pricing in Australia. *Wiley Interdisciplinary Reviews: Climate Change*, 8(3), e458. <https://doi.org/10.1002/wcc.458>
- Demir, E. (2025). Türkiye's Climate Politics: "Who Will Make Sacrifices Then?". *Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 15(1), 315-341. <https://doi.org/10.52273/sduhfd.1675282>
- Douglas, K. M., Sutton, R. M. ve Cichocka, A. (2017). The psychology of conspiracy theories. *Current Directions in Psychological Science*, 26(6), 538-542. <https://doi.org/10.1177/0963721417718261>
- Drews, S. ve van den Bergh, J. C. (2016). What explains public support for climate policies? A review of empirical and experimental studies. *Climate Policy*, 16(7), 855-876. <https://doi.org/10.1080/14693062.2015.1058240>

- Dunlap, R. E., Van Liere, K. D., Mertig, A. G. ve Jones, R. E. (2000). New trends in measuring environmental attitudes: measuring endorsement of the new ecological paradigm: a revised NEP scale. *Journal of Social Issues*, 56(3), 425-442. <https://doi.org/10.1111/0022-4537.00176>
- Ecologic Institute & Grantham Research Institute on Climate Change and the Environment. (2020). *Climate laws in Europe and beyond: How European countries and the EU are taking the lead*. Ecologic Institute. https://www.ecologic.eu/sites/default/files/publication/2020/climatelawsineurope_fullreport_0.pdf
- Falkner, R. (2016). The Paris Agreement and the new logic of international climate politics. *International Affairs*, 92(5), 1107-1125. <https://doi.org/10.1111/1468-2346.12708>
- Iacobuta, G., Dubash, N. K., Upadhyaya, P., Deribe, M. ve Höhne, N. (2018). National climate change mitigation legislation, strategy and targets: A global update. *Climate Policy*, 18(9), 1114-1132. <https://doi.org/10.1080/14693062.2018.1489772>
- International Energy Agency. (2023). *Turkey: CO₂ emissions from fuel combustion*. IEA. <https://www.iea.org/countries/turkiye>
- IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change). (2014). *Climate change 2014: Impacts, adaptation, and vulnerability. Part A: Global and sectoral aspects. Contribution of Working Group II to the Fifth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change* (C. B. Field, V. R. Barros, D. J. Dokken, K. J. Mach, M. D. Mastrandrea, T. E. Bilir, M. Chatterjee, K. L. Ebi, Y. O. Estrada, R. C. Genova, B. Girma, E. S. Kissel, A. N. Levy, S. MacCracken, P. R. Mastrandrea ve L. L. White (Ed.)). Cambridge University Press.
- Jacobs, A. M. ve Matthews, J. S. (2017). Policy attitudes in institutional context: Rules, uncertainty, and the mass politics of public investment. *American Journal of Political Science*, 61(1), 194-207. <https://doi.org/10.1111/ajps.12209>
- Karasu, M. ve Peker Dural, H. (2023). Nitel yöntemlere giriş. H. Peker Dural ve M. Karasu (Ed.), *Nitel araştırma yöntemleri: Psikoloji uygulama örnekleriyle içinde* (ss. 2-5). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Keeley, B. L. (1999). Of conspiracy theories. *Journal of Philosophy*, 96(3), 109-126. <https://doi.org/10.2307/2564659>
- Konda (2024). *Türkiye’de iklim değişikliği algısı 2024: Kanunundan haberdar değil*. İklim Haber. <https://www.iklimhaber.org/wp-content/uploads/2025/01/Konda-Iklim-Degilkligi-Algisi-rapor-2024.pdf>

- Landis, J. R. ve Koch, G. G. (1977). The measurement of observer agreement for categorical data. *Biometrics*, 33(1), 159-174. <https://doi.org/10.2307/2529310>
- Levi, M. ve Stoker, L. (2000). Political trust and trustworthiness. *Annual Review of Political Science*, 3(1), 475-507. <https://doi.org/10.1146/annurev.polisci.3.1.475>
- Mildenberger, M. (2021). The development of climate institutions in the United States. *Environmental Politics*, 30(Sup1), 71-92. <https://doi.org/10.1080/09644016.2021.1947445>
- Newman, N., Fletcher, R., Kalogeropoulos, A., Levy, D. A. L. ve Nielsen, R. K. (2018). *Reuters Institute digital news report 2018*. Reuters Institute for the Study of Journalism. <https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/sites/default/files/digital-news-report-2018.pdf>
- Patterson, J. J. (2023). Backlash to climate policy. *Global Environmental Politics*, 23(1), 68-90. https://doi.org/10.1162/glep_a_00684
- Patterson, J., Anisimova, K., Logg-Scarvell, J. ve Kaiser, C. (2025). Reactions to policy action: Socio-political conditions of backlash to climate change policy. *Policy Sciences*, 58(2), 287-320. <https://doi.org/10.1007/s11077-025-09578-5>
- Reddy, B. S. ve Assenza, G. B. (2009). Climate change-a developing country perspective. *Current Science*, 97(1), 50-62.
- Rippa, M., Guizzardi, D., Pagani, F., Banja, M., Muntean, M., Schaaf, E., Becker, W., Monforti-Ferrario, F., Quadrelli, R., Risquez Martin, A., Taghavi-Moharamli, P., Köykkä, J., Grassi, G., Rossi, S., Brandao De Melo, J., Oom, D., Branco, A., San-Miguel, J. ve Vignati, E. (2023). *GHG emissions of all world countries*. Publications Office of the European Union. <https://doi.org/10.2760/953332>
- Roemer, J. E. (1996). *Theories of distributive justice*. Harvard University Press.
- Schleich, J., Dütschke, E., Schwirplies, C. ve Ziegler, A. (2016). Citizens' perceptions of justice in international climate policy: An empirical analysis. *Climate Policy*, 16(1), 50-67. <https://doi.org/10.1080/14693062.2014.1000813>
- Sevinçli, B. G. (2025). Türkiye'nin 7552 Sayılı İklim Kanunu: Kentler ile Yerel Yönetimlerin Rolü ve Sorumlulukları Üzerine Akademik Bir Değerlendirme. *Türkiye Siyaset Bilimi Dergisi*, 8(2), 129-142. <https://doi.org/10.59886/tsbder.1751317>
- Sunshine, J. ve Tyler, T. R. (2003). The role of procedural justice and legitimacy in shaping public support for policing. *Law & Society Review*, 37(3), 513-547. <https://doi.org/10.1111/1540-5893.3703002>

- Stanley, S. K., Milfont, T. L., Wilson, M. S. ve Sibley, C. G. (2019). The influence of social dominance orientation and right-wing authoritarianism on environmentalism: A five-year cross-lagged analysis. *Plos One*, 14(7), e0219067.
<https://doi.org/10.1371/journal.pone.0219067>
- Stern, P. C., Dietz, T., Abel, T., Guagnano, G. A. ve Kalof, L. (1999). A value-belief-norm theory of support for social movements: The case of environmentalism. *Human Ecology Review*, 6(2), 81-97.
- T.C. Resmî Gazete. (2025). *İklim kanunu*. T.C Cumhurbaşkanlığı.
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2025/07/20250709-1.htm>
- Terry, G., Hayfield, N., Clarke, V. ve Braun, V. (2017). Thematic analysis. C. Willig ve W. S. Rogers (Ed.), *The SAGE handbook of qualitative research in psychology* içinde (ss. 17-37). SAGE. <https://doi.org/10.4135/9781526405555>
- Tobler, C., Visschers, V. H. ve Siegrist, M. (2012). Addressing climate change: Determinants of consumers' willingness to act and to support policy measures. *Journal of Environmental Psychology*, 32(3), 197-207.
<https://doi.org/10.1016/j.jenvp.2012.02.001>
- Tyler, T. R. (2006). *Why people obey the law* (2. Baskı). Princeton University Press.
<https://doi.org/10.1515/9781400828609>
- Tyler, T. R., Goff, P. A. ve MacCoun, R. J. (2015). The impact of psychological science on policing in the United States: Procedural justice, legitimacy, and effective law enforcement. *Psychological Science in the Public Interest*, 16(3), 75-109.
<https://doi.org/10.1177/1529100615617791>
- Viera, A. J. ve Garrett, J. M. (2005). Understanding interobserver agreement: The kappa statistic. *Family Medicine*, 37(5), 360-363.
- Weiskopf, S. R., Rubenstein, M. A., Crozier, L. G., Gaichas, S., Griffis, R., Halofsky, J. E., Hyde, K. J. W., Morelli, T. L., Morissette, J. T., Muñoz, R. C., Pershing, A. J., Peterson, D. L., Poudel, R., Staudinger, M. D., Sutton-Grier, A. E., Thompson, L., Vose, J., Weltzin, J. F. ve Whyte, K. P. (2020). Climate change effects on biodiversity, ecosystems, ecosystem services, and natural resource management in the United States. *Science of The Total Environment*, 733, 137782.
<https://doi.org/10.1016/j.scitotenv.2020.137782>
- Wenta, J., McDonald, J. ve McGee, J. S. (2019). Enhancing Resilience and Justice in Climate Adaptation Laws. *Transnational Environmental Law*, 8(1), 89-118.
<https://doi.org/10.1017/S2047102518000286>

Zannakis, M., Wallin, A. ve Johansson, L. O. (2015). Political trust and perceptions of the quality of institutional arrangements—how do they influence the public's acceptance of environmental rules. *Environmental Policy and Governance*, 25(6), 424-438.
<https://doi.org/10.1002/eet.1676>

Extended Abstract

Introduction

Climate change represents a multidimensional crisis, extending beyond mere environmental processes to encompass biodiversity loss, ecosystem degradation, and increased societal vulnerabilities (Weiskopf et al., 2020). Its impacts on food security, water resources, public health, and economic stability pose an existential threat, necessitating a holistic approach that integrates disciplines from social psychology to political science (IPCC, 2014). Law plays a pivotal role in overcoming the collective action dilemma inherent in climate change, where actors may prioritize short-term interests over collective long-term benefits.

In line with this global trend, Türkiye officially joined the global climate governance effort by enacting its first Climate Law on July 2, 2025. This law established a legal framework for Türkiye's 2053 net-zero emissions target, incorporating provisions for monitoring greenhouse gas emissions, developing carbon-pricing mechanisms, strengthening adaptation policies, and promoting renewable energy investments. While aligning with international models like those of the UK and Germany, the law was also designed to be compatible with Türkiye's development and energy security priorities, reflecting a path common among developing economies.

However, ambitious climate policies like this are often costly and can encounter public resistance. The social acceptance of such laws is not guaranteed and is critically shaped by public perceptions of fairness, trust, and legitimacy (Patterson et al., 2025). In the contemporary era, social media platforms have become crucial arenas where such legitimacy is negotiated, with users shaping the visibility of discourses and actors (Berglez & Al-Saqaf, 2021). Therefore, analyzing reactions in digital public spaces to Türkiye's inaugural Climate Law is essential for understanding the social-psychological dynamics that underpin public

acceptance or rejection of the law. This qualitative study aims to explore how Türkiye's first Climate Law was interpreted and debated in the digital public space.

Method

This research employed a qualitative design, utilizing constructive thematic analysis (Braun & Clarke, 2006) to explore naturally occurring data from social media. The dataset consisted of 769 public comments collected from four official posts on the X (formerly Twitter) platform: Two posts from the Ministry of Environment, Urbanization, and Climate Change (July 3, 2025). One post from the Minister of Environment, Urbanization, and Climate Change (July 3, 2025). One post from the President of the Republic (July 9, 2025).

Comments were collected within the first two days following each post published to capture initial public reactions. The analysis followed a six-stage process: data familiarization, generating initial codes, searching for themes, reviewing themes, defining themes, and producing the report. To ensure reliability, an independent researcher coded approximately 10% of the data, resulting in an almost perfect inter-coder agreement ($kappa = .81$). Expert feedback from two academic psychologists was also sought to refine the higher-level themes and enhance conceptual integrity.

Findings

The thematic analysis of user comments across four official posts revealed a highly polarized discourse, organized into three main themes.

Theme 1: Global and National Injustice. This was the most prominent theme, reflecting a profound sense of unfairness at both international and domestic levels. Users repeatedly questioned why Türkiye was adopting the law while so-called major polluters (e.g., the US, China, India) were seen as rejecting or avoiding similar commitments. Comments highlighted historical responsibility, arguing that industrialized nations should bear a greater burden, making Türkiye's adoption seem like an unjust and disproportionate sacrifice.

A strong critique centered on the law-making process itself. Users claimed the law was passed without public consultation, behind “closed doors,” and without a popular mandate. Phrases like “Was the public asked?” and calls for a referendum were common, indicating a deficit in procedural justice and a perception that the public’s will was ignored.

Theme 2: Political Distrust. A deep-seated distrust in state institutions and political actors profoundly shaped the reactions. Comments frequently referred to past government actions (e.g., policies on olive groves and mining in forests) as evidence of unreliability. This historical legacy created a baseline of skepticism, leading users to doubt the government’s motives and competence in implementing the Climate Law.

The official announcements were often perceived as insincere, performative, and akin to “advertisements” or “deception.” Ironic and sarcastic comments dismissed the messaging as a “show,” reflecting a broader crisis of credibility in government communication.

Theme 3: Conspiracy Narratives, Religious, and Emotional Reactions. A significant portion of the opposition was framed through non-rational, emotionally charged lenses. The law was consistently framed as part of a secret agenda by global elites (e.g., the World Economic Forum, “globalists,” “Zionists”). It was linked to other conspiracy-laden issues like COVID-19 vaccines, mandates for artificial meat and insect consumption, and a broader plan to enslave or depopulate the planet.

The law was framed as a rebellion against God’s order, with supporters labeled as heretics or servants of Satan, delegitimizing the policy on moral grounds. Comments were marked by anger, anxiety, and fear about socio-ecological risks, leading to direct and non-negotiable rejection, often voiced through collective slogans like ‘We do not want this law. A small group supported the law, often citing national progress, green development, technological advancement, responsibility to future generations, and trust in political leadership especially the President rather than the law’s technical details.

Discussion

The findings demonstrate that public reception of Türkiye's first Climate Law was not primarily a debate about its environmental or technical merits. Instead, it was overwhelmingly framed through the lenses of perceived injustice, deep political distrust, and resonant conspiracy narratives. The themes of distributive and procedural justice were central, with users feeling both internationally disadvantaged and domestically excluded. This was compounded by a pre-existing crisis of political trust, where the government's past actions and communication style were seen as invalidating its current initiatives. The prevalence of conspiracy theories and religious opposition suggests that in contexts of low trust and high complexity, individuals resort to narrative frameworks that simplify causality and assign blame to malevolent, hidden forces. This emotionally charged opposition poses a significant challenge to the law's social legitimacy and, by extension, its long-term implementation and effectiveness.